

СМЕДЕРЕВСКИ Магазин

Смедеревски магазин • Септембар 2012. • Година V • Број 19

Магазин!

Дејан Радовановић
МОСТОВИ
ГРАДА СМЕДЕРЕВА

Хаџи Зоран Вукашиновић
НАПРАТЕ

Никола Тасић
КАКО СУ СМЕДЕРЕВСКИ АЛАСИ
УЛАГАЛИ У СОЦИЈАЛИСТИЧКИ
СЕКТОР

Владимир Кох
НИГДЕ НИСАМ ВИДЕО
ТАКО МИРАН ЖИВОТ
КАО У СМЕДЕРЕВУ

Верица Алексић
АУРОТЕРАПИЈА
– ЗЛАТО КАО ЛЕК

Златко Радојковић
ДОБРИ ОПАНЦИ СУ
КАО ЗДРАВ ЗУБ

Марко Цветковић
ЋУТАЊЕ

СЛОБОДАНА ПАВЛОВИЋА

Раде Јовановић
НИКОЛА МАЛЕНОВИЋ,
ЗАГОНЕТАЧКИ МАЈСТОР

Др Миодраг Степановић-Сица
ОЛИМПИЈЦИ СМЕДЕРЕВА

Драгутин Карло Минић
РЕПЛИКА

ISSN 1820-9335 * Бесплатан примерак!

МИЊОН Немофарм

ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ
СМЕДЕРЕВО

СМЕДЕРЕВО, Шалиначка 88, (026) 617-038, 222-963
КОВИН, Гробљанска 83, (013) 741-358, 742-331

За Ваш топли дом - стовариште

МИЊОН

Издавач:

NEWPRESS d.o.o.

Л. Мушицког 131,

11300 Смедерево

e-mail: info@newpress.co.rs

телефон: 026/642-910

факс: 026/642-911

www.newpress.co.rs

Генерални директор:

Аца Симић

Главни и одговорни уредник:

Саша Николић

Координатор:

Славољуб Гавриловић

Редакција:

Извршни уредник:

Јовица Тишма

Графички уредник:

Горан Филиповић

Уредници рубрика:

Слободан Срдић

Драган Мрдаковић

За магазин пишу:

Дејан Радовановић

Мр Снежана Цветковић

Слободанка Радосављевић

Миодраг Д. Степановић

Верица Алексић

Драган Павловић

Хајдана Богдановић

Горан Ђорђевић

Жика Лазич

Хаџи Зоран Вукашиновић

Јелена Јеремић

Ивица Ишић

Марина Лазовић

Александра Богдановић

Вера Хорват

Марко Цветковић

Љубомир Илић

Сања Ж. Недељковић

Драгана Илић

Јовица Тишма

Раде Јовановић

Стручни консултант:

Горан Ђорђевић

Коректура:

Снежана Гавриловски

Припрема и штампа:

NEWPRESS d.o.o. Смедерево

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
32+659(497.11)
СМЕДЕРЕВСКИ магазин / главни и
одговорни уредник Саша Николић. – 2008,
бр. 1 – Смедерево (Л. Мушицког 131) :
Newpress, 2008 – (Смедерево : Newpress). –
30 cm Месечно
ISSN 1820-9335 = Смедеревски магазин
COBISS.SR-ID 151622156

Папир је поскупео. И струја од априла. Дужници не плаћају. Нема ни рекламу коме да продаш... Значи, време је да правимо Магазин! И, ево га пред Тобом, поштовани Читаоче. Урадили смо шта смо могли, и колико смо могли. Дobar је онолико колико смо ми добри, па не замери. Надамо се да ћеш га волети као и свих седамнаест претходних бројева. А сутра? Па, ко зна. Ако нам буде још горе, можда ће и деветнаести број изаћи...

Овим речима смо Те, поштовани Читаоче, увели у осамнаести број Смедеревског Магазина. Ништа ново не можемо ни у уводнику овог деветнаестог додати, осим да је, ето, у Твојим рукама.

Смедеревска јесен му је повод, као и прошле године.

Разлог је шири и дубљи, као свих година до сада.

Они који пишу, радују се могућности да испричају неке лепе приче о Смедеревцима и Смедереву, надајући се да ћеш се и Ти радовати читајући их.

И, доста је ове приче.

Све што после уводника следи много је занимљивије.

А то је само делић неиспричаних прича.

Због њих не губимо наду да ће и двадесетог броја бити.

Јовица Тишма

Садржај

Туризам

Мостови града Смедерева

Три смедеревске свадбе

Напрате

Забрањени град

Култура

Загонетни пут слике: од настанка до

музејске збирке

Нигде нисам видео тако миран живот,

као у Смедереву

Задужбина последњег Бранковића

Проходила сам на тим даскама

Аутобус звани жеља

Смедеревско читалиште

Народна библиотека Смедерево

– мисија: култура

Водич

Ко жели да чита увек ће књигу наћи

Где с вам деца, ту вам је и кућа

4-9 Стил живота

4 Др Декси

6 На прагу школе

7 Прошлост – залет за будућност

9 Ауротерапија: злато као лек

Стевино свашта, просто ко просо

10-17

Личности и догађаји

10 Добри опанци су као здрав зуб

Најтеже ми је било за време Другог

светског рата

12 Ћутања Слободана Павловића

14 Загонетачки мајстор

15 Како су смедеревски аласи улагали у

социјалистички сектор

Олимпијци Смедерева

20-22

Разнонада

20

25-26

25

26

28-33

28

29

30

29

33

34-44

34

35

36

38

39

42

45-46

Мостови града Смедерева

Писаиш о мостовима, а не ципицаиш Андрића?! Делује као неиремосиив проблем, јер је врло привлачно доићи и дискретно се надовезаиш на његову ерудицију, ироницивост, стил, дубину... Уосиш у свом иексиу нобеловца, јести домаћински, али иризнаћеиш и иициш.

Пише: Дејан М. Радовановић

Л ако је било Андрићу, писао је о разним мостовима, мада увек и изнова само о једном мосту - метафори, али писати о свим смедеревским мостовима, е то је прави изазов, јер захтева истовремено форсирање Дунава, Мораве, Језаве, разних потока, мртваја, бара и канала. Посебан проблем представља помало чудна околност да мост на Дунаву зовемо Ковински, Мораву и не рачунамо у смедеревску реку, а све наше потоке смо давно затрпали, заборавили и претворили у канализационе колекторе.

Невидљиве воде

Руководећи се уобичајеном потребом за претеривањем и уопштавањем, најбоље је одмах Смедерево назвати Венецијом на Дунаву и тако ући у такмичење градова на води, који се себе пореде са Венецијом. Америчка Венеција је Њу Орлеанс, за титулу северне Венеције се у туристичким водичима боре Амстердам, Копенхаген, Санкт Петербург, Дрезден, као српска Венеција се помиње Врњачка Бања... а конкурс је вазда отворен. Још ако се поиграмо лингвистике и присетимо да је овде била римска Винцеја, мало пермутујемо слова и ето нас директно у најужем избору.

Можда је прича о смедеревским мостовима више у домену фикције аутора или боље речено паничне потребе за причом. Опет, град на толико вода, а без мостова, делује готово немогуће, а свакако депресивно, тако да је макар из терапеутских разлога пожељно подстаћи причу.

Једини могући увод у разумевање потребе за мостовима и њиховом смирујућом присутношћу и ванвременским смислом, је непосредно суочавање са водом као елементом спајања и раздвајања. За то није неопходно искуство прекаљених аласа, капетана или шајкаша. Довољно је да барем једном преценимо моћ свога скока и, уместо на безбедни тротоар, загазимо у летњу бујицу са смедеревских брда. Још нисмо ни осетили воду у ципели, а већ навире и бујица љутине. Срећом неартикулисани бес траје краће од летњег плука, чим схватимо да смо кроз мокри и вратимо се заборављеној дечијој ведрини и опуштеном ходању по киши. Тада у блаженој равнотежи духа и тела на моменат постајемо свесни снаге воде и њеног присуства које нас повезује. Мостови су ту, као видни и опипљиви белези чежње за исконским јединством.

Тешко је данас и замислити бројне мостове којима су премошћавани сви наши потоци, јер и једних и других већ дуго нема или смо их учинили готово невидљивим, а ми се водимо утешном изреком да „кога нема без њега се може“.

Невидљиви мостови

Некада је главни био Петријевски поток, у питомој долини, богатој виноградима, између Карађорђевог и Златног брда са западне и Катанског и Средњег брда са источне стране. Првобитно је заобишавши Мајдан текао ка свом ушћу у Дунав низводно од данашњег Силоса, вероватно правцем између данашње Карађорђевог и улице Краља Петра. Због регулисања његовог тока у време изградње Цркве св. Георгија, преусмерен је ка свом новом ушћу у Језаву, правцем некадашње Његове улице. Можемо само претпоставити колико је мостова некада постојало дуж читавог Петријевског потока. Поуздано је забележен само један, који се налазио у зони између данашње Ђушине улице, Гимнази-

је и Цркве св. Георгија. У време турске власти, Петријевски поток је имао важну улогу раздвајања Смедерева, на турски и српски део града, а главна веза између њих је био управо овај мост, на коме су око Св. Илије 1805. године убијени војвода Ђуша Вулићевић и његова три пратиоца, када су, упркос забрани, прешли на турску страну вароши. Био је то главни повод да Карађорђе убрзо покрене опсаду Смедерева и ослободи га уочи Мале Госпојине 1805. године.

Због потешкоћа са изградњом и одржавањем мостова, путеви су у прошлим временима, где је било могуће, водили углавном висовима, а не непосредно уз речне токове. За Београд се ишло старим Удовичким путем, а не данашњом трасом, јер је било неопходно премостити неколико јаких потока, који се и данас уливају на том правцу у Дунав из правца Удовица, Сеона и на изласку са територије Града Смедерева код потока Саставци. Мада на тим местима постоје мостови, готово да их и не примећујемо, углавном због наше ужурбаности, али их је тешко приметити и када се иде пешице, јер су потоци цевима канализисани, тако да воду у њима никада није могуће ни видети. Слична је ситуација и са Вучачким потоком и мостом код Економске школе.

Токови Петријевског, Тириловачког и других мањих потока временом су постали правци нових градских улица, а њихова вода је попут понорница спроведена цевима под земљу и постала део канализационе мреже. Тако смо постепено решавајући градске комуналне проблеме, природу потпуно ставили у своју службу и заборавили на бројне водотоке, који су ка Дунаву текли са обронака Шумадијског побрђа и некадашњим Смедеревским пределима давали посебну драж.

Језава, река које нема

Насупрот нашим некадашњим потоцима неумољиво тече Дунав, моћан и наизглед непремосив. Његовим прелажењем отварао се пут ка северу, ка средњој Европи, а дуж његовог тока водио је пут који је повезивао исток и запад. У исто време ток Мораве отварао је правац ка централном Балкану и даље на југ ка Егејском мору. Управо положај у близини додира ове две велике реке одувек је Смедереву давао значај саобраћајног чворишта.

Меандре Мораве, ток Језаве, мртваје и баре током читаве године је требало савладати путујући на исток или спремајући се за прелаз преко Дунава. У ужем градском језгру поред моста пред Малим градом, кога има, и два моста наспрам два улаза у Тврђаву, којих нема, некада је најважнији био мост преко Језаве у близини Шаинове куле, који је отварао комуникацију ка истоку од античких времена до средине XX века. Током августа 1971. године, приликом радова на изградњи Црпне станице за потискивање канализационе и атмосферске воде, на левој обали Језаве откривено је 75 дрвених стубова старог дрвеног моста. Нажалост они су повађени или посечени, јер су сметали изградњи Црпне станице. Овај мост, догађаји око њега и поправке су забележени на многим старим гравирама и у писаним изворима, међу којима је најстарији помен везан за погубљење на мосту чувеног српског великаша Дмитра Јакшића октобра 1486. године, који се као изасланик угарског краља Матије Корвина код султана Бајазита II, враћао из Истанбула. Иначе, ова важна српска средњовековна породица уточиште пред турским освајањима је потражила у Угарској где су њени потомци постали врло угледни племићи. Унука Дмитровог брата Стефана, Ана Глинска (Јакшић), била је удата за руског кнеза Василија Ивановича и мајка цара Ивана Василевича Грозног.

Током Првог светског рата Аустријанци су стари дрвени мост, као и сам ток Језаве померили мало даље од Тврђаве, утврдили десну обалу насипом и саградили железнички гвоздени мост на самом ушћу за навожење вагона на дереглије које су вукли реморкери. Бетонски мост који се користи и данас је саграђен 1939. године, а његова оштећења настала током Другог светског рата санирана су одмах после ослобођења у позну јесен 1944. Како би се простор Годоминског поља више користио, убрзо су саграђена још три моста преко Језаве: код Железничке радионице, код аеродрома и на Папазовцу. Тада је престала и потреба за старим

дрвеним мостом и он је срушен, а потом су носећи стубови засути. Сви ови мостови сведоче о некадашњој величини и значају Језаве, као западне отоке Велике Мораве која је обједињавала и воде Коњске и Раље, али и појачавају запитаност многих да ли смо баш морали да је затрпамо и потпуно препустимо забораву? Као што заборав пада и на бројне Смедеревце, који су стрелјани и сахрањени без белега на Језави у близини Железничке радионице крајем 1944. и почетком 1945. године.

Водени Град

Све до друге половине XIX века, када су спроведени велики мелиорациони радови у Банату и када је подигнут насип уз леву обалу Дунава, његове воде су се при сваком већем водостају разливале по пространој равници на северу, али и по Годоминском пољу. Тако да је током доброг дела године Смедерево изгледало попут Златног рога, полуострва окруженог водама Мраморног мора и Босфора, на коме је настао Цариград. Управо зато Смедеревску тврђаву често зову Воденим градом, грађеним по узору на средњовековни Цариград. Прелазак преко Дунава је у тим периодима изгледао као пловидба преко мора.

Иначе, код Смедерева постоје два погодна места за прелазак Дунава. Узводно код Орешца, где је Дунав најужи и у зони источног, низводног шлица Аде, који смо некада, по немачком *überfor* (превоз), звали Ибрифор. Управо на том месту између Ибрифора и Говеђе баре током историје је најчешће организован превоз преко Дунава чамцима, бродовима, скелама, а за прелаз војске прављени су и понтонски мостови. Управо ова друга локација је већ од почетка XVIII века, у доба аустријске власти над већим делом централне Србије, па све до реализације идеје, разматрана као најповољнија за изградњу моста.

На Дунаву мост

Почетком XX века су остале забележене две озбиљне иницијативе угледних грађана Смедерева и Ковина, најпре 1902. а потом и 1921. године, за изградњу моста које нису уродиле плодом.

Пред Други светски рат размишљало се о изградњи железничког моста, али је коначно крајем шездесетих у време велике економске и друштвене експанзије идеја обновљена и спроведена у дело 1976. године, изградњом великог челично-бетонског моста.

Када су нас као основце неколико дана пред 29. новембар 1976. године водили да правимо гужву на свечаном отварању новог моста, био сам као и сви остали из моје школе пресрећан због повећаног обима изгубљених часова. Мост тада заправо нисмо ни видели, ни разумели његов значај, као ни све претходне муке и опасности при прелажењу Дунава. Када смо га касније користили био је једноставно обична чињеница за генерацију која није памтила стари брод „Ковин“, који је годинама превозио путнике на релацији Смедерево – Ковин. Наравно, нисмо знали ни за трагичну историју брода „Сента“, који је пловио на истој релацији од 1953. до 1956. године, а био је заправо репарирани некадашњи брод „Ниш“, који је потонуо возећи путнике из Београда за Земун. У овој великој несрећи страдало је преко стотину људи, па је брод био познат и као „Дунавски Титаник“. Нажалост није доживео да о њему неко сними филм, па је расхишан и исечен.

Мада је изграђен као резултат генерацијских тежњи Смедереваца, мост на Дунаву смо одувек звали „Ковински“, као да га се из неког нејасног разлога одричемо или потајно откривамо осећај инфериорности у односу на наше „пречане“. Међутим, колико је временом постао важан део наше колективне свести, вероватно смо постали дубоко свесни тек после његовог рушења 15. априла 1999. године. Као део понтоњеријске јединице, која је читаво то ратно пролеће провела на Дунаву и ненадано постала замена за срушени мост, имао сам прилику да ту промену још директније и непосредније осетим. Мада смо тих дана 1999. можда помало и даље били они незрели клинци из 1976. који општу забринутост маскирају појачаним дозама хумора, тешко је било не осетити међусобну блискост и везу са мноштвом генерација на овом простору које тако дуго одолевају разарањима и раздвајањима и упорно преживљавају загледи у другу обалу.

Фото Дејан Раговановић

Три смедеревске свадбе

ДР ЛЕОНТИЈЕ ПАВЛОВИЋ

(из књиге: Смедерево и Европа 1381-1918)

У Смедереву и околини у доба деспотовине није се само ратовало, него и веселило, тако да су одржане три свадбе по одобрењу деспота – удаја ћерки Катарине и Маре и женидба сина Лазара. Четврти брак склопљен у Смедереву 1458. био је између Лазаревог ћерке Јелисавете и босанског кнеза Стефана Томашевића.

У првој смедеревској свадби, сем наших, учествовали су мађарски и немачки феудалци, у другој српски и турски, а у трећој били су Грци и Дубровчани. Све су

то били политички бракови. Лазар се оженио Јеленом, ћерком морејског деспота Томе Палеолога, која је имала 15 година.

Прва сјајна свадба на смедеревском двору била је 20. IV 1434. када је венчана Катарина или Кантакузина, ћерка деспота Ђурађа, са грофом Улрихом Џељским. За обе стране то је била врста српско-угарског савеза. Тако се мислило и у Европи и у Турској. На први поглед, тај брак је деспот Ђурађ добро смислио, јер је Улрих био син Фридриха II и брат угарске краљице. Међутим, деспот, који је иначе био добар рачунџија, овде се преварио. Тај брак је био извор туге и различитих породичних и других неприлика. Грофа Улриха Џељског у, најружнијим душевним, а понекад и физичким цртама, описује његов познаник, бискуп Енеј Силвије Пиколомини доцније папа Пије II. Насупрот томе, он, који је био велики познавалац жена и женске лепоте, забележио је да је Катарина била „лепа и поштена“. Њен живот и срећа поклоњени су једном грозном човеку, који се њоме оженио ради богатства и политичког угледа деспота Ђурађа.

Прва свадба створила је многе сумње и пореметила пријатељске односе са Портом, па је требало да то исправи удаја старије ћерке Маре за султана Мурата II. Свадба је обављена у јесен 1434. када су турске свадбаре на граници дочекале деспотове војводе. Са великом помпом деспот је Турцима предао „неоцењено благо и скупоцену златом исткану свилу“, који су чинили Марину прилику. Марин мираз износио је по некима чак 400.000 дуката у новцу, уз опрему у златним тканинама, а од земље Глубочицу (Лесковац) и Топлицу. Као жена султана Мара се није потурчила. Била је сналажљива и нису јој сметали турски обичаји. Својски се залагала да помогне својим сународницима. Тако се заузела на Порти, те су на цариградски патријаршијски престо дошла два Србина; Рафаило (1475) и Нифон (1486) године.

Влашки Војвода Радул IV (1494-1508) поставио је Мариног братанца владику Максима Стефановића за влашког митрополита. Максим је прво измирио Радула са молдавским војводом Богданом, а затим је утицао на Радула да позове из Свете горе бившег цариградског патријарха Србина Нифона и поверио му црквену организацију у земљи. Према томе, Бранковићи су допуњавали или настављали послове и идеје својих сродника никако не заборављајући свој народ.

У дубровачком архиву може се реконструисати како су се током 1446. године одвијале припреме за свадбу и сама свадба деспота Лазара. За Лазара је испрошена ћерка деспота Томе, брата Константина Палеолога, трећег сина Манојла Палеолога и Српкиње Јелене Драгаш, ћерке Константина Дејановића. Да је њихово венчање била свечаност високог политичког значаја види се из чињенице што

је грчке посланике у сватовима предводио владика Ђорђе Филантропен, који је још лета 1429. предао Ђурађу деспотске знаке достојанства, а 18. XII 1446. такође од византијског цара, донео је Лазару деспотске знаке и обавио крунисање на дан венчања. Значи да је резултат српско-грчког уговора био да Лазар постане Ђурађев сувладар. Уз Јелену, Лазареву супругу, у Смедереву је остала читава грчка свита, док се она није привикла на живот у српској средини. Да се види и друга политичка страна овог брака, помиње се да је тада Ђурађ дао новац за зидање куле и неких зидних платана на Цариградској тврђави.

(...) Приликом удаје деспотових ћерки Катарине и Маре, и женидбе сина Лазара, куповане су скупоцене тканине, које су Дубровчани набављали у Италији. Забележено је да су дубровачки трговци поклонили Мари италијанске тканине у вредности од двеста дуката. Ђурађ је добио на дар дивно платно из Фландрије у истој вредности. Јелени, вереници младог Лазара, Дубровчани су поклонили црвени велур и друга платна пореклом из Мантове и Фиренце. Све те ствари велике материјалне и уметничке вредности допремане су у Смедерево за дворске потребе. Помињу се и енглески штофови из Лондона. На смедеревском двору било је у употреби златно посуђе, виљушке, кашике и ножеви. У XVI веку употреба виљушки може се редовно пратити у Италији преко разних ликовних представа. Према томе, Смедерево је у себи имало драг разних народа са запада и истока. Од специфичности ту спада израда предмета за Српску православну цркву и њене свештенике, писаре, дијаке, калеларе и логофере који су преписивали и састављали књиге, израђивали одежде и везове и били књижевници.

(...) Ђурађ је био један од најкултурнијих људи свога доба. Према запису са Лествице види се да је знао грчки језик не према слуху, већ књишки. Говорио је и читао турски, мађарски и латински. Такав владар, својим угледом и знањем, могао је да утиче на састављаче Описа и песама преноса моштију јеванђелисте Луке како да изведу тај одговоран посао. Сем тога, он је био изванредан познавалац византијске књижевности. Знао је да су у Цариграду, приликом преношења моштију, још од петог века одржаване величанствене свечаности, које су превазилазиле сваку фантазију. Познато је да су Грци били ненадмашни мајстори у извођењу церемонија, нарочито државних и верских. На њима су у Смедереву учествовали хорови, музика кир Стефана Доместика и забављача на двору. То је било за време удаје Катарине и Маре, проглашења Лазара за деспота и његовог венчања са Јеленом. Иако немамо доказа да је постојало лаичко позориште, неке представе су извођене, иако је црква прогонила позоришне игре и неке музичаре.(...)

Напрате

Пише: Хаџи Зоран Вукашиновић

– Алексијо, ој, Алексијо... Алееексији-јоооо...!

Изиђе Алексија из летње кујне. Брише брашњаве руке о кеџелу. Гледа забринуто у свог човека Жики, званог Жика Жемпураћ, па ће:

– Еј, бре, Жиконије, шта се дереш к’о биров, ће пробудиш комшилуку. Знаш да те сви мрзиду. Ја сам те лепо послала да помужеш ту козу. Одавно је свануло а она непомужена све једнако мекеће. Ти, бре, Жико опет тераш неку комендију сас те твоје враџбине.

– Море, Алексијо, Цајо моја слатка. Кад се сад нисам шлогиро! Несрећа, Цајо моја, несрећа! Опет нам угодили неку напрату. Ово је Алексијо озбиљна ствар.

– Ма, каква, бре, напрата, ајде мори, каква озбиљна ствар? Отоичке кад сам ишла у нужник, видела сам ту суву грану што стојиш крај ње. Немају шта да радиду, докони. Окиртили суву грану сас црвену вуницу, везали мртвачки чворови... То те неко завркаје... Сви знају да си поводљив и сујеверан. Ма, бре, Жиконије окани се ћорава посла. Еве ти шипка машине па кресни и запали то... Ма, пусти ме, бре, човече једаред сас те враџбине, сас те глупости! Оћу да скувам ручак по ладовину. Ће ми загорипршк, а и лебац месим. Морам да идем по ладовини и на гробље. Данаскице су Троичке задушнице.

– Јао, Алексијо, несрећа. Завезали су и црну машину на грану. Зло, зло Цајо моја.

– Ма, како зло, немој да се трзаш око тог, знаш да имаш претисак. То су неки сујеверни ко што си ти, брљивко један. Убацили нам у авлију да те завркаједу. Понашате се ки којекаква деца, ки умосишавши... Идеш ти самном у цркву. Данаскице су Тројичке задушнице, служиће се у гробљанску црквицу заупокојена литургија. Упали свећу за здравље онима који правиду ту комендију сас ту грану. Упали им свећу за здравље зато што они, канда, нису здрави. Било би добро и себи да упалиш свећу за здравље, јер и ти ниси добро. Имаш велики претисак, како си блесав један дан ћеш због те твоје луде главе и враџбине да шлогираш...

– Ау, Цајо, еве га и неки овнујски рог поред гране, и на њега везали две црвене вунице у мртвачки чвор. Види, и плот су окитили црвеном вуницом, све везано у мртвачки чвор.

– Море, Жико, ене га на веранду још један рог са црвену вуницу. Узми лепо оба и запали. Прекрсти се и опрости онима који су то урадили. Е, мој Жиконије, сто пута сам ти рекла: Како радиш, тако ти се и суди. Пун ти голубарник туђи голубова. Ником их не врћеш. И шволераш се по комшилуку. Сад си се уватио сас ону Живку Циганку, врачару са Убилаца, па заједно врачате. Скроз си заблесавио за њом, скроз те затровала са те враџбине. Пра-

„...Дође Жика Жемпураћ са свим оним амбуџицама на Горњу вају, пред Максину кафану, и све исцрпави на раскрсницу поред камена бињекшаиша...”

во кажеш, Жико: Не д’изиђе то на добро! Жико, имамо децу... Жико, Жико родитељи једеду зелено воће а деци трниду зуби...

– Ма, мани ти мене, Алексијо. Немо да јеш оно што се не је. Знам ја шта мора да урадим.

У неко доба благочестива, побожна Алексија спремила у котарицу кољиво и све остало потребно за помен. Оде на гробље. Није ни погледала Жики који оста у авлији да прича сам са собом и да нешто набраја.

Прође Алексија поред Прокине кафане, на Карађорђевој брду. Назва Бога оним џабалебарошима и испритурама који од сабајле седе за столовима испред кафане, и спусти се Гробљанском улицом. Ови је испратише погледом...

Ускоро им се придружи Мика Кривошијан.

– Па, ди си ти, побратиме? – повикаше. – Отоичке прође, Алексија Жике Жемпураћа, љута ко рис. Како и не би била кад смо им направили белај. Сад ће наш брат Раде Мазало да нам редом и на танане исприча како је било сас ту грану.

– Па, овако је било. Док сте ви китили грану сас ону црвену вуницу, а свака ви част окитили сте је ко кризбан, ја одем код Воје Бакарије да му закољем једног брва за сутрашњу славу. Сутра ћемо код њега на свету Тројицу да кркамо овчетину. Кад сам закло и уредио овнића, оперем руке и ментем у џак овнујску кожу. Да ники не види метнем и овнујски рогови у џак и на-мигнем Воји. Кући ти ја онда лепо напуним они рогови сас свињску мас. Завежем на сваку гривну од рога по једну црвену вуницу, због ради урока. Ујутру, пред свитање, извадим из кочине ону грану што сте је ви окитили, и прако код Жемпураћа. А познаје ме његова куја Жујка, врти репом и цвили. Бацим јој онај рог који сам напуним сас маст. Онда бацим накићену грану, преко плота у његову авлију, чак до нужни-

ка а Жујка ни репом да мрдне, занима се са онај рог, облизује га. Онда ја исповезујем на плот сву ону црвену вуницу што сам је понео у џепче, па прескочим плот, прићем голубарнику, извадим клин из резе те ућем у кафез. По месечини познам, Војо, оног твог бајаза, белог голуба, оног што је о Васкрсу слетео у његов голубарник а он неће да ти га врене. Узнем га, па бацим Жујки други рог. Она га однесе на веранду а ја опет преко плота. Јес, Бога ми, тако је то било. Ја сам мој део посла обавио.

Раде Мазало заврши са причом, па извади из недара голуба, белог бајаза умотаног у новину, да му се само глава види. Даде га Воји са напоменом да убудуће чува своје голубове.

На то Воја Бакарија рече:

– Деда Прокопије, еј, деда Проко, немој да дремаш. Донесидер по једну мекану шљивку за све.

Срета Беснара и Рајко Гаџин се смејуље па ће Гаџин:

– Алал ти вера, Раде. У то име и ја чистим по једну дуплу љуту. Свака ти част, изучио си ти добар занат тамонака, у Забелу у затвору, на робију... Него, идемо даље са планом. Морамо да опаметимо Жемпураћа. Претеро је са те његове враџбине и са безобразлуци. Не враћа ни голуби ни дугови. Сваком по нешто дугује. И још нам стално подмеће неке враџбине и којекакве напрате. Зато је најбоље да га бијемо са његово оружје. Ја ћу да угодим тикве ко за Белу недељу и да спремим две мале свеће. Ти си, бата Срето, шнајдер, па види како ћеш са ти бели чаршави...

Одавно Алексија отишла на гробље, на задушнице. Жика се мало прибрао. Полео се у кош и испразнио једну сламаруцу у којој су биле шушке и у њу ставио грану да, сакривена у кошу, мирује заједно са овнујским роговима. Подмио се у лавору на умиваонику испред летње кујне, обријао, намирисао бугарским мирисом од

руже и обукао стајаће одело. Кад је стигао на Убилце код Живке Циганке, све јој, онако уплахиран и задихан, потанко исприча. Живка скинула мараму и пребацила ону њену кику напред, на раздрљене груди, међу сисе.

– Упа бато! Е, мори Жикицо мој, стрефило те да не мож да бидне горе. То мораш, мори, да решиш на младину. Ко што си радио за Лепосаву Радислављеву кад ти у авлију убацила ону асуру што си престао сас њу да се шволераш. Ово је, камада, још црње и горе. Стрефили те и ти овнујски рогови. Овај пут мора кад биднеш на раскрсници да читаш басме поред запаљене ватре. По седам пута за сваку ствар пре него је бацаш у ватру. То све мора да бидне свршено до први петлови. Запамти – до први петлови, иначе пропаде работа.

У среду прве недеље петровског поста, још за видела, изиђе млад месец.

Жика Жемпураћ једва дочекао. Спремио све што треба.

Црквени сат на торњу звоника Саборне цркве светог Георгија огласи два сата по поноћи. Цела варош, Смедерево, спава. Чује се само Петријевачки поток у доњем делу Жикине авлије како жубори, и по нека жаба да крекне. Алексија спава, хрче ли хрче. Дигне се Жика из кревета и нагази на мачку Цицу која поче да фркће и мјауче, те га притом и огреба. Алексија се промешкољи, седе у кревет и погледа у њега. Рече јој да је устао да мокри. Она се прекрсти и леже насатице те настави да спава сном праведника.

Дође Жика Жемпураћ са свим оним амбуљницама на Горњу вагу, пред Максину кафану, и све истовари на раскрсницу поред камена бињекташа. Куја Жујка, која је кренула са њим, почела нешто да цвили. Окрене се Жика, кад поред њега стоји Панта жандар.

– Ау, весели Пантелијо, кад се сад сам шлогиро. Каки ти је то мачећи ход, да није Жујка почела да цвили не би ни знао да си ту.

– Е, весели Жиконије, никако да се опаметиш. Мал-мал па неке враџбине. Ајд', ајд' заврши поса и труди се да не будиш народ. Ја идем к'о да ништа нисам видо. Идем доле до пијаци, почели већ да пристижу сељаци.

Погледа Жика Жемпураћ у млад месец. Извади грану из џака те просу плеву на њу. Кресну шиблицу и уз пуцкетање ватре поче: *„Секиром те сечем, ватром те горим, тамњаном те кадим. Устук, устукни, ту ти место није. Иди у Лелејску гору, де петли не поје, де овце не блеје, де коњи не вриште, де пси не лају, де девојке косу не чешљају... Иди у висину, иди у дубину – ту ти место није”*.

Понови то још једном па онда баци сву ону вуницу која је била везана на плот. Очито опет басму, баци у ватру један овнујски рог, маст у њему поче да цврчи а он опет очита басму. Потом баци други рог. Басма. Очитао их је већ пет. Куја Жујка режи на запреге сељака који су поранили на пијацу, а Жика чита басму шести пут: *„Секиром те сечем, ватром те горим, тамњаном те кадим. Устук, устукни, ту ти место није”*...

У тај мах, Боже Пидике петао скочи на плот, залепета крилима и први закукурика од свих петлова.

Жика се скамени!

Једва се довукао до куће.

Уђе у авлију и крете према нужнику у доњем делу авлије, према башти. За њим крете и куја Жујка која се нешто узврпољила и почела да цвили. Примети Жика како титра некаква светлост иза плота до потока, као да гори нека ватрица! Ма шта то може да буде? Можда свици? Ма, нису свици...

У тај пар се иза плота појавише две приказе у белом. У очима и устима им ти-

тра ватра. Почеше, онако ко дрекавци да дрече а онда ће крупним гласом:

– Жиикиоооо...! Еве, нас Жиикиооо! Дошли смо Жиконије да ти узнемо душу!

Куја Жујка подвила реп и цвилећи побеже испод коша до кочине, а Жика се скаменио, па ће молећивим гласом:

– Еве, сађу ја да очитам да завршим шесту басму: *... Де пси не лају, где девојке косу не чешљају... Иди у висину, иди у дубину – ту ти место није...*

– Ма, цабе ти то Жиконије, дошли смо дуууууу да ти узнемо, Жемпураћу један!

Презнојио се Жика, почео несигурним, растрзаним гласом да говори басму, седму: *Секиром те сечем ватром те горим, тамњаном те кадим. Устук, устукни, ту ти место није...*

– Кукуууурикуууу!

Огласи се то и Жикин петао, граоран, Пера голошијан, па сиђе са кочине и оде на своје буњиште. Ту залепета крилима па још дваред кукурикну.

Жика Жемпураћ, премро од страха, подиже главу као да ће и он да кукурикну.

Постоја тако мало па се затетурала, паде, и откотрља се до плота. Право испред Рајка Гациног и Срете Беснаре! Ови се препадосе да Жика није умро!

Рајкова тиква паде са свећом у авлију, поред Жике. Срета Беснара, прескачући поток, баци тикву и свећу у воду али се заплете о разврцани чаршав, па здраво бућну. Онда се брзо придиже и стргну за патјашем.

Пренуше се и кокошке, подигосе главе и уплашене закокодашаше, па наставише да ракоље пребирајући по буњишту испред кочине. Жикин петао, голошијан Пера, залепета крилима, диже главу, у освит новог дана и задовољно се опет огласи, да заврши ову причу:

– Кукурииииикуууууу!

XC³⁸
Pure Steel

Вујошевић
КУЋА ЗЛАТА И САТОВА

Knez Mihajlova 1-3, Smederevo
www.vujosevic.rs

Забрањени град

Није Кина, ал' јесте Србија.
Није царски, ал' јесте деспот-
ски град.

Забрањени град.

Бар је такав био овај смедеревски
Мали град далеке 1961. године када је фо-
тографија снимљена.

Није Кина, ал' јесте Србија, јер је гру-
па радозналих туриста, упркос табли са
упозорењем, ушла у Мали град, да види
где је то био деспотов двор. А лепо пише:
„Забрањен пролаз, градилиште“. Као да је
1428. година, помислио би неко пред овим
призором.

А није, друга је половина двадесетог
века.

Оно што Турцима и Аустријанцима није
пошло за руком током више од четири
века сталних освајања и разарања, пошло
је Немцима. У Првом великом рату град је
начела „дебела Берта“, у Другом га је до-
кусурила петојунска експлозија муниције.

А те 1961. године, од које је један трен
сачувала и ова фотографија, откривени
су дрвени стубови некадашњег прилазног
моста који је до данашњих дана обнављан
у неколико варијанти. Обнова донжон
кула и бедема са бифорама завршена је
1963. године. Сам улаз и Јерина кула
обновљени су неколико деценија доцније.

Доктор Леонтије Павловић је забеле-
жио да су у доба окупације, 1942. годи-
не, отприлике на овој локацији, испод би-
фора – лучних прозора – архитекта Миша
Радовановић и смедеревски грађевински
техничар Влада Марковић у четири сонде
пронашли златне доколенице, вероватно
деспотове, прстење и оружје... Све је пре-
дато Немцима.

И нека ту и причи буде крај.

Забрањени град...

... данас широм отворених калдриса.

Загонетни пут слике: од настанка до музејске збирке

Неретко се дешава да вредна уметничка дела временом не буду препознатљива као таква од стране свој власника, те завршавају одбачена на њаванима, подрумима, конијејнерима, ошћадима... С друге стране нека од њих чувају се побожно и њажљиво њоути реликвија, делећи судбину власника те често мењају место њрводииној чувања завршавајући на најнеочекиванијим местима. Управо неколико оваквих ѡриме-ра може се ѡредсћавији на делима које чува Музеј у Смедереву.

Пише: Мр Снежана Цвејковић

Смедерево је град богатог културног наслеђа, који је упркос томе, свој музеј као место чувања културних добара, основао релативно касно, 1950. године у време експанзије музеја на просторима тадашње Југославије. Пре Другог светског рата у Смедереву су постојале две музејске збирке, једна у Гимназији, и друга у приватној кући ученог и угледног Смедеревца Милана Јовановића Стојимировића (Смедерево, 1898-Београд, 1966) у којој је и почео да ради новоосновани музеј под именом Народни музеј у Смедереву. Ревитализацијом хотела Јадран, и под у међувремену промењеним називом у Музеј у Смедереву, преселио се у нову зграду у којој је отворена репрезентативна поставка 1972. године. Судбина уметничке збирке била је да буде смештена у депоу новог музеја, повремено се приказујући ликовној публици. Обавијена орео-

лом непознатог и тајновитог самом чињеницом да је ретко и увек избором кустоса приказивана публици, добила је и извесну ноту мистериозног. У даљем тексту представимо вам неколико уметничких дела чудне и загонетне судбине на свом путу од настанка до музејске збирке.

Одбачено па поклоњено

Средином 19. века у Смедереву настају први грађански портрети, на којима су били насликани извесна госпођа из угледне и добростојеће смедеревске куће, претпоставља се породице Марић, и ћир (господин) Антоније Протић, писац Повеснице о догађајима из Првог и Другог српског устанка, министар финансија и добротвор. Њих је портретисао Арсеније Петровић (1803-1870), за ондашње прилике искусни „живописац”, током свог

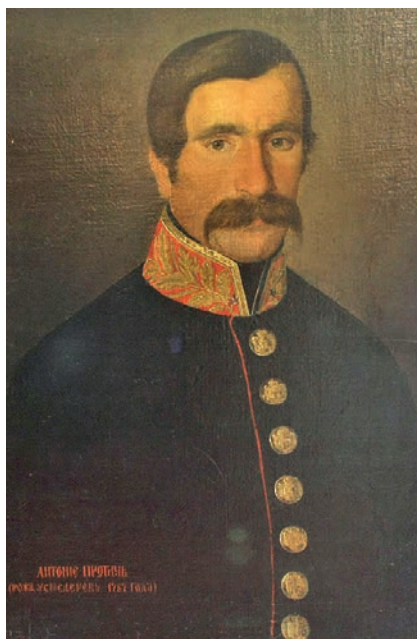
кратког боравка у Смедереву. Оба портрета су временом нашла своје место у збирци Милана Ј. Стојимировића. У смедеревски музеј су доспели из приватне оставштине овог Смедеревца која је била конфискована после Другог светског рата. Интересујући се за порекло портрета Антонија Протића, тадашњи управник музеја Леонтије Павловић, обратио се писмом Милану Ј. Стојимировићу од кога је добио следећи одговор: „О портрету ћир-Антином не могу да вам кажем ништа. Не сећам се како сам до њега дошао, а све ми се чини да га је неко нашао одбачено па ми поклонио.” Стање овог портрета по пријему у музејски фонд било је изузетно лоше. Захваљујући добром познавању конзерваторских вештина и стрпљивим рукама музејског конзерватора Миленка Остојића, ћир Антином портрету удахнут је живот и он је данас изложен у сталној музејској поставци.

Слика из подрума

Иста судбина пратила је слику Николе Мартиноског (1903-1973), чувеног сликара македонске модерне уметности, „Рибари са Охридског језера”, која је настала у Скопљу, чувала се у Смедереву, а затим случајно пронађена у подруму смедеревске Гимназије шездесетих година прошлог века. Сliku је открио академски вајар Селимир Јовановић, професор ове школе. Како је ово вредно уметничко дело овде доспело, може се само прет-

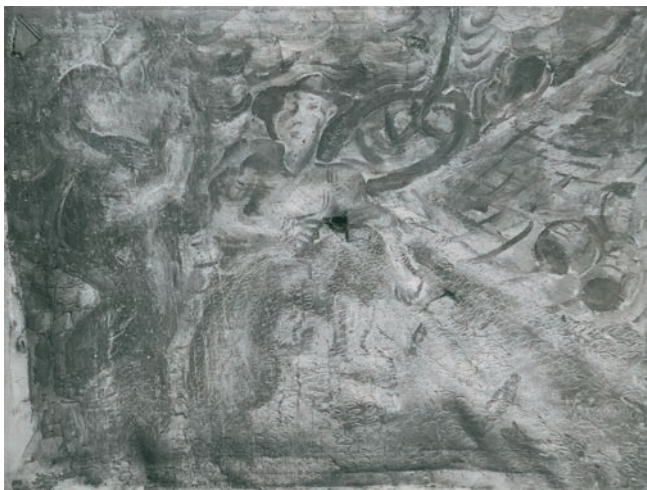
Портрет Антонија Протића пре конзервације (сликар Арсеније Петровић, око 1844)

Портрет Антонија Протића после конзервације

Милица Чађевић, Портрет жене која седи, 1926

Рибари Охридског језера пре конзервације (сликар Никола Маринковић, 1929/30)

Димитрије В. Вележев, Унутрашњост дворачког џамије у Ташкенту, 1866

Рибари Охридског језера после конзервације

Димитрије В. Вележев, Град Хоџент у Туркестану, 1866

поставити. Колекционар слика Николе Мартиноског био је Милан Ј. Стојимировић; у периоду између конфискације његове имовине па до оснивања музеја, са његовим збиркама се није поступало нити достојанствено, а још мање у складу са правилима чувања уметничких дела, па је таквим путем ова слика завршила у гимназијском подруму. И ово дело, на радост стручне и најшире јавности, реанимирао је конзерватор Миленко Остојић.

Платно крај контејнера

Смедеревски академски сликар Радован Миленковић, усудом и оком познаваоца вредног уметничког дела, током студија у Београду, седамдесетих година прошлог века, пронашао је крај контејнера платно са представом жене која седи на столицу. Слика је била потписана ћириличним иницијалима М. Ч. и годином настанка 1926-ом. Радован је одлучио да ову слику поклони Миленку Остојићу, који је осим конзерваторског позива и сам сликар. Данас пензионер, Миленко Остојић, током 2010. године поклања Музеју у Смедереву двадесет и два ликовна дела

међу којима и „Портрет жене која седи”. Убрзо смо установили да се ради о вредном делу наше познате уметнице Милице Чађевић (1890-1947), које је настало током њеног усавршавања у Паризу, а под утицајем њеног учитеља Андре Лота. За невелики опус који је оставила ова уметница слика „Портрет жене која седи” значи веома много. Иако је ова слика имала немилу судбину оштећења нису толико велика и могу се санирати одговарајућим конзерваторским третманом.

Ратни сликар генерала Черњајева

И напућенијем истраживачу било би готово незамисливо да претпостави да се у уметничком фонду Музеја у Смедереву чувају слике руског, ранопреминулог уметника Димитрија Василијевича Вележева (1841-1867), које воде порекло из његове улоге ратног сликара у пратњи руског генерала Черњајева током освајања губернија Туркестан и Таџикистан 1865/66. године. Освајања генерала Михаила Черњајева имала су велики одјек у јавности. „Камени град” Ташкент осво-

јио је са две хиљаде војника. Ратни сликар генерала Черњајева, Вележев, с друге стране „наоружан” палетом, платнима и акварел папиром, сензибилним валери-ма и у романтичарском духу слика градове Ташкент и Хоџент, њихове становнике, пијаче, џамије, пејзаже, у којима нема освајачке страсти и мириса барута. Пет уметничких дела, три слике и два акварела у Србију је након Октобарске револуције донела рођака генерала Черњајева, чувајући их до Другог светског рата, да би их у новом метежу изазваним овим ратом продала 1943. године у Смедереву за 30.000,00 динара Комесаријату за обнову Смедерева. Касније ове слике налазе своје место у фондусу смедеревског музеја у чијим инвентарима је цела ова историја уредно забележена.

Музеји као последња инстанца многих уметничких дела, заправо јесу једина права места у којима су ова дела сигурна, доступна јавности и трају за будућност, сведочећи о трајним и вечитим искрама људског духа који говори управо кроз уметност.

Нигде нисам видео тако миран живот, као у Смедереву

*„Смедерево је за мене чудесан њраг некакве дру-
гачије енергије од оне на коју сам навикао. Не
знам зашто је то њако, још увек нисам доку-
чио шта то утиче на Смедеревце да буду ња-
кви. Нигде нисам видео њако миран и једно-
ставиан живот.“*

Виолиниста и професор на Академији уметности у Косовској Митровици Владимир Кох пре неколико месеци, тачније у оквиру 56. Фестивала музичких и балтских школа Србије, имао је концерт у смедеревској Музичкој школи „Коста Манојловић“, у којој је, после Другог светског рата, његов деда Изадор Мирко Кох био директор. У Смедереву је одрастао и његов отац Душан. Деда Изадор Мирко Кох провео је Други светски рат у Смедереву, одмах након његовог завршетка реформисао је Музичку школу и 1956. године породично се одселио у Нови Сад.

Владимир Кох и сада повремено долази у Смедерево, јер овде има стан и нигде није видео тако миран и једноставан жи-
вот. У Музичкој школи „Коста Манојловић“ позван је да буде ментор Гудачког одсека, а неко време ту виолину предаје његова бивша студенткиња, а сада професорка Ивана Матас.

**Ви сте професор виолине на Академији уметности у Косовској Митровици. Преносите знање и умеће свирања виолине млади-
ма, будућим уметницима, бавите се одговорним послом?**

Свакако да је то одговоран посао. Стварање нових музичко-педагошких кадрова који ће бити и носиоци музичке сцене, тачније – концертантни уметници, јесте делатност од суштинског значаја за друштво. Кроз рад са студентима посредно обликујете и друштвено-социјалне односе.

Прво музичко образовање стекли сте у Музичкој школи „Јосип Славенски“ у Београду. Након тога сте завршили студије виолине на београдском Факултету музичке уметности, а потом се усавршавали у Швајцарској.

Рођени сам Београђанин. То школовање у Музичкој школи „Славенски“ носим у најлепшем сећању, јер је наставни кадар те школе по многим мишљењима, био најјачи у тадашњој Југославији. Ту сам добио изузетно знање у музици, имао сам пажњу својих професора, и све друго што је потребно за музичку делатност. Након завршених студија, каријеру сам наставио у Симфонијском оркестру РТС-а као и у свим београдским оркестрима. Осим тога, свирао сам и са осталим саставима у тадашњој СФРЈ. Паралелно сам се развијао и као солиста и као камерни музичар, са посебном вокацијом симфонијара. Концертмајстор бројних оркестара, код нас, али и ван граница наше земље, постајем од 1983. године па до данашњих дана. Протеклих година делујем као концертмајстор, солиста и уметнички руководилац Краљевских гудача Светог Ђорђа уз сарадњу са Сретенком Крстићем, нашим прослављеним виолинистом, концертмајстором Минхенске филхармоније.

Да ли данас као професор виолине примењујете педагошке методе својих некадашњих професора или ипак имате свој начин рада са студентима?

Утицај сваког музичког педагога и музичара солисте постоји. Добра искуства стичемо у раду и сарадњи са врхунским диригентима. То у исто време представља обогаћење поимања естетског доживљаја у музици, као и свеобухватног схватања музичког израза-фразе. Сва та сазнања служе управо тако да помогну студентима да у што већој мери сами савладавају музичко штиво као и да стекну неопходну сигурност за решавање музичко-техничких проблема. Педагошки приступ студенту, зависи од самог студента.

Са насљуйа у Музичкој школи „Коста Манојловић“

За сваког педагога важно је и да музицира. Колико често наступате, где сте имали концерте и какви су вам планови?

С обзиром на то да сам по основној вокацији симфонијар од-
носно оркестарски уметник, врло често свирам и као солиста и као члан многобројних ансамбала. Наступам четрдесет до десет пута годишње, а гостовао сам у свим земљама бивше СФРЈ, у Италији, у Шпанији где сам и провео један дужи период, у Швајцарској, Немачкој, Грчкој, Јапану, Француској, Аустрији... Свираћу свуда где год за то има интересовања и тамо где публика има потребу за музиком нашег опредељења. Ове године требало би да гостујем у Црној Гори, Хрватској, Немачкој, Италији као и широм Србије.

Свирали сте и у Смедереву, а повремено и живите ту у нашем граду.

Смедерево је за мене чудесан град некакве енергије другачије од оне на коју сам навикао. Не знам зашто је то тако, још увек нисам докучио шта то утиче на Смедеревце да буду такви. Нигде нисам видео тако миран и једноставан живот, нема нервозе, сви се знају, сви комуницирају, можда гласнијим тоном али у пријатељском маниру и, фасцинантно, али заиста све може, све ситуације се решавају без неке велике гужве. Сви све познају тако да је за мене као неког ко долази из Београда, а где је много година уназад и долазак водоинсталатера постао авантура у смислу организације, то изузетно искуство. Изненадио сам како се овде животне ситуације решавају лако. Једном ми је био потребан водоинсталатер и када сам сишао испред зграде у којој повремено боравим, на моју велику жалост недовољно јер се нигде не одморим као у Смедереву, питао сам пролазника за мајстора. Одмах сам добио препоруку, дали су ми његов број мобилног телефона, позвао сам га, човек дошао и за сат и по времена мој проблем је био решени!

Да ли сте на Академији у Косовској Митровици имали студента из Смедерева?

Нисам, али знам да их има и да их је било на Факултету на којем предајем. С обзиром да сам последњих година ангажован да будем ментор Гудачког одсека Музичке школе „Коста Манојловић“ у Смедереву, надам се и учинићу све потребно да Смедерево добије још једног професора виолине. У Музичкој школи „Коста Манојловић“ ради колегиница Ивана Матас, која је виолину завршила у мојој класи и изузетно квалитетно преноси знања малим Смедеревцима виолинистима.

Драјан Павловић

XUL doo

Šalinačka bb 026/640-577

servis 026/640-577, prodavnica 026/640-580

BOSCH CAR SERVICE XUL doo

*Servis koji posluje u okviru svetski poznate
BOSCH CAR mreže.*

*Samim tim kvalitet usluga, kao i Bosch originalnih delova je isti
kao u zemljama Evropske unije.*

*Servis poseduje ispitnu opremu najnovije generacije za
autodijagnostiku na savremenim automobilima. Najsavremenija
oprema za servis klima uređaja na automobilima i za analizu gasova
po najvišim evropskim standardima.*

*U našem servisu možete proveriti i svoje dizne sa benzinskih i
dizel motora najnovije generacije.*

Video nadzor

ALARMI ZA AUTOMOBILE

Alarmi za objekte

ELEKTRIČNE KAPIJE

Elektro podizači prozora

Vojvode Milenka 34, Smederevo
tel/fax: 026 46 20 121, mob: 064 142 33 07

RASADNIK
PAVLOVIĆ

Rasadnik Pavlović

www.raspavlovic.com

*Proizvodnja i prodaja sadnica četinarara, lišćara,
ukrasnog žbunja, žive ograde, ukrasnog voća i cveća
Izvođenje radova na uređenju zelenih površina,
dvorišta, žardinjera*

Veliki izbor sadnica četinarara visine preko 2m

Kolarska bb 026/661-040 063-77-63980

Задужбина последњег Бранковића

Дивша, у народу познатији као Ђипша, још једна је од фрушкогорских задужбина смедеревских Бранковића. Манастир је смештен на западном огранку јужног обронка Фрушке горе, у Срему, између села Визић и Дивош. По овом другом селу добио је име, а откуд то да га народ памти по имену Ђипша, не зна се.

Предање каже да је Дившу, крајем XV века, сазидао деспот Јован Бранковић. Међутим, како су Срби одвајкада, па све до дана данашњих, немарни према својој историји коју радије препуштају непоузданом народном сећању, први поуздани подаци о манастиру пронађени су у турским изворима из друге половине XVI века. Ни о манастирској цркви, посвећеној Светом Николи, нема поузданих података, па се претпоставља да је највероватније саграђена у XVI веку. Коначно, почетком XVIII века Дивша је забележена као метох манастира Кувеждина, удаљеног око пет километара, а у зависном положају ће остати у наредном раздобљу.

Стара манастирска црква обновљена је 1744. године покровитељством Петра Јовановића, житеља Новог Сада. Двадесет године потом, покровитељством „пустиножитеља“ Матеја, изграђена је нова припрата са звоником, над којом је основана капела посвећена Покрову Пресвете Богородице. Иконостас је резан 1751. године у Новом Саду, а сликао га је живописац Теодор Стефановић Гологлавац. У исто време започета је изградња конака. Црква и конаци били су скромне архитектуре, у складу са положајем Дивше као првобитног манастирског метоха. И поред тога, монаштво је поседовало више стотина јутара земље, па се уз манастир образовао и омањи прњавор истог имена, чији су становници радили на манастирским пољима.

Од почетка Првог светског рата до 1922. године манастир је био напуштен. Самосталност од манастира Кувеждин добија 1923. године, када је Кувеждин постао женски манастир. Али, како је у

њему било око педесет монахиња, Дивша је 1933. године враћена Кувеждину да би и она постала женски манастир. Пред Други светски рат у њему је живело пет монахиња које су у манастиру, између осталог, чувале и једно четворојеванђеље, писано крајем XV или почетком XVI века.

За време НДХ манастирска црква је савњена са земљом, а сам манастир тешко оштећен. Иконостас је демонтиран и однесен тако да је данас само делимично сачуван. Оближњи прњавор је такође уништен у рату и касније није обнављан. После рата манастир је опустео. Од 1980. године изнова је васпостављен као женски манастир и постепено се обнавља. Данас га чине Црква светог Николе и спратни конак северно од ње.

Оронула Ђипша

Манастир Дивша, или, како народ вели – Ђипша, данас

Проходила сам на тим даскама

Глумица Железариној позоришћу, којом Културно-уметничкој друштва „Меткос“, Драгица Максимовић за осам година глумачке каријере имала је њеним истрајањем. Играла је многе улоге, од светских до домаћих драмских класика. За њу је добијала награде на фестивалима. Свакако најзначајније признање јесте Златна значка Културно-просветне заједнице Србије за допринос култури, коју је добила 1984. године.

Позориште са репертоаром

„Постоји једна прича зашто је 1956. године укинута Народно позориште у Смедереву: Требало је дати новац или за позориште или за куповину бикова за Пољопривредни комбинат 'Годомин'. Наравно, купљени су бикови, позориште је укинута, а бикови су угуинули. Изгубљено је и једно и друго. Стално је важило мишљење да близина Београда смета раду професионалног позоришта. А то позориште је имало репертоар. Мој отац, Илија Максимовић, био је стални члан ансамбла од почетка до укидања. Ту је глумац био и отац Неде Спасојевић, затим Душан Јанићијевић, Ђорђе Јелисић је једно време, такође, био члан позоришта у Смедереву, па Брана Дамјановић, Јелашин Синовец... И Бранислав Мане Шакић, дугогодишњи спикер Радио Смедерева, био је члан позоришта. Глумица је била и Милица Кончаревић, и то врхунска. Скупљени су тада глумци из аматерских позоришта, јер још увек није било толико глумаца са завршеном Позоришном академијом. Али сви су имали статус професионалног глумца.“

Проходила сам на тим даскама.

„... Мене је тата доводио на пробе, и ја сам за то време била у шминкерници. И данас осећам мирис мастика за лепљење бркова. То је посебан мирис... Улазак у гардеробу, где су били поређани костими, и то је био посебан мирис... Уживала сам да се провлачим кроз хаљине и костиме. У позоришту сам сваку представу гледала. У то време глумци су повремено одлазили у Бању Ковиљачу на припреме. Тамо су давали представе, а у исто време су се одмарали. Сећам се да су на репертоару биле представе 'Хајдук Станко', 'Хасанагиница', 'Бидо', 'Коштана'... Редитељи су били професионалци. Један од њих је Јелашин Синовец који је био и управник позоришта. Касније је био уредник Школског програма Телевизије Београд.“

Судбински сам била предодређена да будем уметник

„... или певачица, или глумица. Причали су ми, моја стрина, чувена бабица Славка, пита ме: Шта је твој тата? Ја одговарам – **јунац**. Стрина ме опет пита: А шта ћеш ти да будеш? **Јуница** – одговарам. Тако да сам још тада хтела да будем глумица. И то ме је све време пратило... Пре поласка у школу играла сам у аматерској представи 'Кораци', коју је написао Марјан Матковић, и то у сали тадашње Фабрике 'Херој Срба'. У Основној школи 'Јован Јовановић Змај' била сам у Драмској секцији, певала сам у хору. Певала сам и соло, сећам се, Моцартову 'Успаванку'. У смедеревској Гимназији била сам чланица Ритмичке секције коју је водила наставница Ружа Петровић.“

Позориште „Слога“

„Пре професионалног позоришта, у Смедереву је постојало Железарино аматерско позориште под називом 'Слога'. Иако су били аматери, улазнице за њихове представе су се продавале. Имали су и своју публику. Дешавало се да су представе позори-

Анђелина, 1976. године

шта 'Слога' добијале боље критике него што је касније писано о представама професионалног позоришта. Смедеревска публика је тада била врло култивисана и навикнута на позориште. Данас, на жалост, није тако. Прво, улазнице су скупе, а осим тога долазе лаке представе, за једнократну употребу, два глумца, углавном тежароши... То није позориште. Неко ко је навикао на квалитет брзо се разочара, и то на првој таквој представи, и после не жели више да иде у такво позориште.“

На почетку и на крају – Ибзен

„Играла сам широк репертоар: и Нушића, и Ибзена, и Крлежу, потом Софокла, Петија Петровића, Команина... То су биле представе 'Зона Замфирова', 'Бидо', 'Коштана', 'Чвор', 'Авети', 'Пелиново', 'Антигона', 'Бомбашки процес', 'Кад се мртви пробудимо'... Десио се да сам каријеру почела и завршила са Хенриком Ибзенем. Као дебитант у комаду 'Авети' играла сам улогу Регине која ми је остала у сећању баш због тога што је та представа на 'Сусретима другарства' у Смедереву 1972. године проглашена за најбољу и сви су глумци награђени, осим мене. Због тога сам била много тужна. Глумац Мића Томић је био у жирију и одушевила га је моја спонтанна реакција. Наиме, обрисала сам руку о кеџлу, пошто су ми руке дрхтале од треме и просуло ми се вино из чаше. Тада сам први пут играла пред жиријем. Последња представа била је 'Кад се мртви пробудимо', такође Ибзен. Дело које се није тако често играло, а режирао је Братислав Младеновић. То је било 1985. године. И то је Културно-уметничко друштво 'Меткос'. То је била прва авангардна представа која је постављена

Кошћана, 1974. године

овде. Врло необично. Играли смо тако што је публика била на сцени. Читава Велика дворана смедеревског Центра за културу, чак и балкон, била је позорница. Представа од сат ипо, без суфлера. То је била и тешка и лепа представа. Мислим да сам ту била закинута за награду."

Ипак – награде

„Прву награду на једном фестивалу добила сам у Јагодини, тадашњем Светозареву, 1973. године, за улогу у представи 'Дубоки су корени' Арнолда Исоа. Комад је режирао Душан Добровић из Београдског драмског позоришта. Добила сам аплауз на отвореној сцени за пољубац ког нисам била свесна, јер на пробама нисам успела то да урадим. После су се ређале награде за улогу

Босиљке у представи 'Пелиново', за Коштану, Антигону, Лауру Глебах у драми 'У агонији', Љубицу у представи 'Ћидо'... Имала сам петнаестак премијера за кратко време, од 1972. до 1980. године. У међувремену сам се преселила у Београд, због посла, али сам долазила у Смедерево на пробе. Овдашњи глумци често су каснили на пробе, а ја сам била редовна..."

Живот по сопственој жељи

„После глумачке каријере ангажовали су ме да водим програме. Увек сам се ужасавала водитеља који каже: Сада ћете да чујете или видите то и то... То је празна прича... Мирјана Кеџман, некада уметнички руководица Културно-уметничког друштва 'САРТИД', писала је сценарио за сваки наступ фолклорног ансамбла... Као водитељка програма радила сам после бомбардовања Србије 1999. године до преласка 'САРТИД' КУД-а у Градско културно-уметничко друштво 2005. године. Уједно сам и певала. Певачка каријера, тако да кажем, трајала је паралелно са глумачком. Певала сам у представама 'Зона Замфирова', 'Ћидо', 'Коштана'... Из Народног позоришта 'Стерија' у Вршцу ангажовали су ме 1974. године да играм Коштану. Ту улогу играла сам у алтернацији са Уснијом Реџеповом. Нудили су ми да будем стални члан вршачког позоришта. Хтели су и стан да ми обезбеде. Није ми се напуштао 'Југометал', у којем сам тада радила.. Звали су ме и из других позоришта са подручја тадашње Југославије: Мостар, Зеница, Цетиње... Била сам и спикерка на Радио Смедереву, на самом почетку рада ове медијске куће. Тада су у Радио Смедереву били Бранислав Неџић, Мане Шакић, Младен Милосављевић... Спикерка тог Радија Даница Лекић отишла је на годишњи одмор и требало је неко да је замени. Сетили су се мене. Тако да сам тада водила програм. Између осталих постојала је и емисија 'Поздрав и жеље слушаца'. Пошто није било много жеља слушаца, онда смо ми сами поздрављали све и сваког и слушали музику по сопственој жељи."

Драјан Павловић

VILA
JUGOVOS
Београдски пут bb
026/647-271 fax: 026/671-275

Kutak za uživanje...

Аутобус звани жеља

Сећате се сигурно, није то давно било. Свака фирма која иоле држи до себе о Новој Гдини је штампа свој календар. Они шире руке штампалу су свој **лого** на упаљаче, на пластичне хемијске оловке за дељење навелико и оне финије и скупље за посебне **комитенте**, на роковнике и планере које су жене посебно волеле јер су им **баш згодни** за запаисивање рецепата...

Јуесстил, док га је било, делио је и **брендиране** кишобране...

А онда су нам рекли да је дошла криза.

Есемесови и меилови са лепим жељама очас су заменили скупе честитке, роковнике и календаре.

А кад човек боље погледа, и шта ће нам ти календари! Наше се године углавном понављају. Рекло би се да би нам више ваљао неки стари јер се, уплашени од сутрашњице, тих прошлих времена радије сећамо, ма да не знамо увек да ли због тога јер су она била боља или смо ми били другачији.

Зато о новој 2013. години треба мислити на време. Можда нам ова фотографија помогне да се нека добра идеја роди. Назвали смо је **Аутобус звани жеља**.

Лепа жеља.

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

-Ugradnja auspuha
"VLAJKOVIĆ"
sa garancijom do 36 meseci

Petrijevski put bb (Jasenak), Smederevo
026/4715-575, 063/250-058, e-mail: renger@krstarica.com

CORIDOR^{d.o.o.}

ekskluzivni nameštaj *Candy*

oxford

VRHUNSKI
Nemački
nameštaj

Požarevačka petlja – autoput / tel: 026 733 007 / e-mail: office@coridor.rs / www.coridor.rs

"JOKA LUX" DOO

Profesionalna kolekcija za frizere

LABORATOIRE
DUCASTEL
46140 CASTELFRANC
PARIS
FRANCE

JOKA LUX je porodična firma koja uspešno posluje već deset godina i bavi se uvozom i distribucijom preparata za kosu francuske profesionalne kolekcije **Laboratorije DUCASTEL** čiji je generalni zastupnik za tržište Srbije. Firma zapošljava 8 radnika.

U okviru preduzeća firma ima dva frizerska salona jedan u Smederevu i drugi u Beogradu.

Frizerski salon "**Studio Ljilja**" se nalazi u ulici **Knez Mihajlova 46** i ono što je novo, on poseduje saunu sa ozonom koja ubrzava sve procese rada na kosi a ujedno je hidrira i pomaže lepoti i nezi kose.

Pored salona se nalazi maloprodajni objekat "**Eva**" gde možete naći farbe i proizvode za negu kose koji su na biljnoj bazi.

U Beogradu u **ul. Dalmatinska 103** nalazi se frizerski salon i maloprodaja naših proizvoda.

Internet prodaja
www.saloninfo.rs

SMEDEREVO | Petrijevska 10 | Tel. ++381 26 641 080 | Tel/fax ++381 26 641 081
BEOGRAD | Dalmatinska 103 | Tel. ++381 11 27 80 172 | Mob. ++381 62 48 93 99

e-mail: jokalux@sezampro.rs
www.jokalux.rs

Народна библиотека Смедерево – мисија: култура

Уређује: Драган Мрдаковић

Народна библиотека Смедерево је установа културе која организује највећи број културних програма у нашем граду. У Библиотеци се, на свим њеним одељењима и у огранцима у сеоским месним заједницама, годишње реализује око 110 програма, разноврсних по тематици, форми и циљним групама. То су, најчешће, књижевне вечери, трибине, предавања, изложбе, креативне радионице, литерарни и ликовни конкурси, такмичења, као и акције и манифестације којима се популарише култура читања.

Стандардни програми као што су представљање књига, трибине, стручна предавања, креативне радионице, литерарни и ликовни конкурси и изложбе припремају се и одржавају редовно, у краћим временским интервалима. Комплексни програми чија организација представља замашнији подухват а припреме захтевају дужи период, уз укључивање већег броја спољних сарадника, реализују се једном годишње, у утврђено доба године (*Читалачка значка, Сајам поезије, Стиховизија*). Програми се углавном планирају годишњим планом рада, мада има и таквих који се организују ad hoc, у зависности од текућих догађаја и дешавања на културној сцени.

Књижевни четвртак и тематске трибине

Старија публика, различитих интересовања, професионалне оријентације и социјалне припадности, прати програме у којима се представљају књиге и њихови аутори, и трибине које се, на различите теме и са разним учесницима, организују на свим одеље-

њима, најчешће на Позајмном одељењу за одрасле или Научном одељењу Библиотеке. Ови програми су квалитетни, организовани у традиционалном, озбиљном маниру, и као такви, имају своју сталну публику.

Редован вечерњи програм, који се већ дужи низ година одржава у истом термину, намењен представљању најновијих остварења из области књижевности, науке и уметности, добио је и званичан, општеприхваћени назив *Књижевни четвртак*, по коме је постао препознатљив и међу посетиоцима и у средствима информисања, и као такав постао је један од заштитних знакова наше Библиотеке. Учесници *Књижевног четвртка* су реномирани писци, песници, есејисти, књижевни критичари, историчари и стручњаци из различитих области. Пред смедеревском публиком наступали су Дејан Медаковић, Владета Јеротић, Добрица Ћосић, Светлана Велмар Јанковић, Вида Огњеновић, Вук Драшковић, Матија Бећковић, Љиљана Хаџановић Ђуровић, Љубица Арсић, Миодраг Павловић, Гордана Ћирјанић, Горан Петровић, Драгослав Михаиловић, Милован Данојлић, Владан Матијевић, Драган Јовановић Данилов, Ева Рас и многи други домаћи и страни аутори.

Посебна пажња поклања се стваралаштву завичајних аутора који су чести гости или учесници *Књижевног четвртка* и тематских трибина. Сви значајни завичајни аутори представили су се у нашој Библиотеци смедеревској публици.

Креативне радионице и литерарни конкурси

Креативне радионице, које код деце подстичу критичко мишљење и потребу за истраживањем, развијају њихову способност самосталног рада и учења и доприносе њиховом личном развоју,

организују се за предшколце и ученике основних школа. Теме радионица су разноврсне, блиске деци, а у њиховој реализацији библиотекарима активно помажу наставници смедеревских основних школа и њихови сарадници и гости. Радионицама присуствује велики број деце, а у зависности од теме, и њихови наставници и родитељи.

Литерарни и ликовни конкурси расписују се периодично, на задате теме, и у њима најчешће учествују ученици основних школа. Најбољи радови се бирају комисијски и презентују публици у оквиру посебних програма.

Стручна едукација библиотечких радника

Народна библиотека Смедерево је, као матична библиотека за Подунавски округ, у обавези да се стара о перманентном усавршавању кадрова и унапређењу рада свих библиотека на територији своје матичности. У том смислу у Библиотеци се реализују различити видови едукације библиотечких радника. Како смо у сталном и непосредном контакту са водећим библиотечким институцијама у Републици Србији и пратимо савремена достигнућа на пољу библиотечно-информационе науке, у позицији смо да на нашим семинарима можемо да обезбедимо гостовања еминентних предавача, стручњака из области библиотекарства. У циклусу стручних семинара, започетом 2007. године, под обједињеним називом *Програм стручне едукације у Народној библиотеци Смедерево*, реализовали смо велики број тема.

Изложбе

Изложбе књига и осталог библиотечног материјала организују се током читаве године, на свим одељењима Библиотеке и у њеним огранцима, као тематски и садржајно самосталне, али и као пратећи програми других дешавања. Све наше изложбе праћене су штампаним каталозима или водичима, мањег или већег обима. Многе од њих постављају се у сарадњи са другим институцијама културе или иностраним културним представништвима у нашој земљи. Изложба годишње националне продукције књига поезије која се приређује у оквиру Сајма поезије приређује се у сарадњи са Народном библиотеком Србије, а неке изложбе на Одељењу стране књиге постављене су у сарадњи са иностраним представништвима у нашој земљи и праћене додатним садржајима: уз изложбу *Nobelpreisträger Günter Grass*, у чијој је припреми учествовао Goethe-Institut, одржано је и истоимено предавање; изложбу *The Literature of India*, коју смо поставили у сарадњи са индијском амбасадом, отворила је својим предавањем *Rabindranath Tagore : his life and work*, на енглеском језику, амбасадорка Индије, Lavanya Prasad; у поставкама *Антон Павлович Чехов : русская душа : 150 лет со дня рождения писателя* и *Мир спасёт красота : Фёдор Михайлович Достоевский : выставка книг к 190-летию со дня рождения писателя*, коришћена је грађа Библиотеке Руског дома у Београду, а њиховом отварању присуствовали су представници Руског дома, који су, потом, штампане каталоге ових изложби уврстили у фонд своје Библиотеке.

Културни програми у библиотечким огранцима

Једна од примарних мисија библиотечких огранака у сеоским срединама, поред приступа информацијама, јесте да омогуће својим корисницима развијање и неговање различитих видова креативности. То се пре свега односи на школску популацију за коју се организују бројни облици културно-едукативног рада – литерарни и ликовни конкурси, представљање ученичких радова у библиотеци, креативне радионице, израда читалачких дневника, организовање читалачког часа током кога деца читају своје литерарне радове написане на различите теме. Посредством библиотечких огранака, који су спона између матичне библиотеке и локалне средине, младим ствараоцима се пружа могућност да представе своје стваралаштво и у својој локалној заједници, и у матичној библиотеци, као и да учествују у свим акцијама и програмима који се организују на нивоу града (*Читалачка значка*, *Стиховизија*, литерарни и ликовни конкурси).

Месне библиотеке су такође и својеврсни локални центри, средишта информисања и лепих дешавања у својим срединама. Оне прикупљају податке о локалној заједници и омогућава-

ДЕСЕТ НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

Жарко Лаушевић: Година прође, дан никад; Новости, Београд 2011. године

Светислав Басара: Mein Kampf, Лагуна, Београд, 2011.

Јелена Бачић Алимпих: Рингишпил, Лагуна, Београд, 2010.

Харуки Маруками: 1Q84, Геопоетика, Београд, 2010.

Весна Дедић Милојевић: Сунце мени, сунце теби, Чигоја, Београд, 2011

Виолета Бабић: Књига за сваку девојчицу, Креативни центар, Београд, 2009.

Џеронимо Стилтон: Чудан случај са тирамисуом, Evro-Giunti, Београд, 2009.

Вивијан Френч: Принцеза Дејзи и заносни змај, Лагуна, 2009

Jeff Kinney: Diary of a Wimpy Kid, Puffin, London, 2010.

Tea Obrecht: The Tiger's Wife, Phoenix, London, 2011.

ју њихово чување и доступност корисницима. Библиотеке се труде да понуде својим корисницима што више нових информација, не занемарујући, притом, саму локалну средину, негујући и чувајући традицију и вредности карактеристичне за тај крај. Тако се у њима може наћи грађа битна и важна не само за Смедерево, већ и за саму ту средину. Сва насеља у смедеревском окружењу имају богато историјско и културно наслеђе. Библиотеке у овим местима помно чувају сећање и пружају бројне податке о знаменитим личностима пониклим са ових простора. Сеоске библиотеке сарађују са другим културним субјектима уступајући им своје просторе за организовање различитих културних дешавања, или се, као незаобилазан сегмент културе и живота на селу, укључују у активности других институција као што су школе, месне заједнице, цркве или културно-уметничког друштва.

Читалачка значка

У оквиру Месеца књиге Библиотека организује Такмичење за читалачку значку на коме учествују ученици свих градских и сеоских основних школа са територије Смедерева. Циљ ове манифестације је развијања читалачких навика и љубави према књизи код најмлађих. Пропозицијама такмичење прописано је да ученици прочитају одређен број књига које сами одаберу из задатог програма, и обраде их, критички, литерарно, ликовно, према својим способностима и у складу са сопственом креативношћу, у својим читалачким дневницима. Избор књига које чине овај програм, посебно за сваки од 8 разреда основне школе, плански и стручно саставља комисија компетентних библиотекара, чиме директно утиче на формирање књижевног укуса својих младих читалаца. Сви аутори прихваћених дневника добијају читалачке значке (беџеве) са ликом писца у чијем знаку протиче читаво такмичење. Ауторе најбоље израђених дневника Библиотека награђује бесплатним уписом, а њихови радови приказују се на посебној изложби која се приређује на Дечјем одељењу.

Програм на завршној свечаности Такмичења за читалачку значку Библиотека организује у сарадњи са основном школом која је била најуспешнија на Такмичењу, односно школом чији су ученици израдили највећи број читалачких дневника. На овој приредби ауторима дневника уручују се беџеви, а најуспешнијим школама, у категорији градских и сеоских, награде у књигама, за њихове школске библиотеке.

Сајам поезије

Сајам поезије је један од оригиналних програма Народне библиотеке Смедерево, који се организује у сарадњи са Међународним фестивалом поезије *Смедеревска песничка јесен*, Народном библиотеком Србије и издавачима, од октобра 2001. године. На Сајму се, на основу резултата конкурса, додељује престижна песничка награда *Змај Огњени Вук* за најбољу књигу поезије на српском језику објављену у протеклој години. У оквиру Сајма поезије, поред књижевног портрета добитника Награде, приређује се велика изложба целокупне песничке продукције на српском језику, објављене између два октобра. Учесници Сајма су песници, књижевни критичари, представници Међународног фестивала поезије и издавачких кућа, и библиотекари смедеревске библиотеке, а посетиоци не само грађани Смедерева, већ и инострани гости и песници, учесници *Смедеревске песничке јесени*.

Досадашњи добитници награде *Змај Огњени Вук* су Срба Игњатовић, Слободан Ракитић, Драган Јовановић Данилов, Драган Лакићевић, Манојле Гавриловић, Драгомир Брајковић, Миодраг Павловић, Милица Јефтимјевић Лилић, Верољуб Вукашиновић, Обрен Ристић и Милосав Тешић.

Стиховизија

Један од оригиналних програма Народне библиотеке Смедерево, који је за кратко време постао веома популаран, а који се фокусира на младе кориснике средњошколског узраста, је *Стиховизија*, такмичење ученике средњих школа Подунавског округа у рецитовању на страним језицима. *Стиховизија* је замишљена као програм који поред такмичарског има и забавни карактер, а циљ јој је анимирање средњошколске популације, путем савременог, интерактивног приступа традиционалним вредностима, стварање читалачких навика код ове бројне групе потенцијалних корисника библиотеке, промовисање учења страних језика и књижевности и развијање толеранције на мултикултуралност. *Стиховизију* су креирали и реализују је библиотекари Народне библиотеке Смедерево, али она окупља и велики број сталних спољних сарадника. Организација овог програма је комплексан и замашан подухват који, од тренутка објављивања првог позива такмичарима до финалне вечери, траје читаво два месеца. Народна библиотека Смедерево је, са свим својим ресурсима, на располагању такмичарима и њиховим менторима, како при избору песама и пратеће литературе, тако и у читавом току припрема. Отвореним приступом и позитивном атмосфером која око ње влада у читавом току организовања, припрема и реализације, као и добрим маркетиншким наступом, *Стиховизија* привлачи у Библиотеку велики број ученика-такмичара, али исто тако и њихових пријатеља, чланова породице и навијача. За учешће на такмичењу пријављује се у просеку 120 ученика, са целе територије Округа, који су, на досадашњим такмичењима, рецитовали на 8 страних језика.

Све финалисте и професоре страних језика који их припремају за такмичење Библиотека награђује бесплатним уписом за наредну годину. Школама учесницама додељују се захвалнице, а такмичари који освоје прва три места награђују се дипломама које им додељује Народна библиотека Смедерево и вредним поклонима.

По окончању такмичења Народна библиотека Смедерево објављује публикацију *Стиховизија* чији садржај чини материјал коришћен приликом организовања овог догађаја, грађа и прилози сакупљени током његове реализације као и текстови свих песама са којима су ученици учествовали на такмичењу, на језицима на којима су оне изговорене. У публикацију која прати другу и трећу *Стиховизију* укључен је и библиографски попис књига поезије на страним језицима које Народна библиотека Смедерево поседује у својим фондовима.

Књига утисака и Летопис Народне библиотеке Смедерево

Учесници наших културних програма и гости наше Библиотеке били су многи значајни домаћи и страни аутори. Неки од њих су своје импресије забележили у Књизи утисака коју смо започели 18. 10. 1996. године, записом који је оставио завичајни аутор, песник Танасије Младеновић. Аутори најчешће надахнуто и опширно уписују своје утиске о посети нашој Библиотеци, што ишчитавање ових редова чини својеврсним литерарним доживљајем.

У Летопису Народне библиотеке Смедерево забележени су сви програми реализовани у текућој години, њихов повод, место одржавања и имена свих учесника.

Сарадња

Библиотека успоставља активну и конструктивну сарадњу са бројним домаћим установама и организацијама које се на различите начине баве културом, као и са међународним институцијама, иностраним културним представништвима и страним амбасадама у нашој земљи. Са својим програмима појављује се као учесник у пројектима и манифестацијама чији су иницијатори Република Србија или локална заједница, а које имају за циљ очување и презентацију националног и завичајног културног наслеђа и ширење културе и писмености.

Добра сарадња са локалним медијима, штампаним и електронским, подразумева редовне најаве предстојећих и приказе одржаних програма који као резултат имају велики одзив публике и добру посећеност, и препоруке одабраних наслова нових, награђених и најчитанијих књига од стране библиотекара, које свакако утичу на формирање укуса наше читалачке публике.

Биљана Живановић, Јелена Јерemiћ

У нашој школи можете научити стране језике:
**ЕНГЛЕСКИ, НЕМАЧКИ, РУСКИ
ИТАЛИЈАНСКИ, ФРАНЦУСКИ**

"АЛФА СОФТ"

НАЈНИЖЕ
ЦЕНЕ
У ГРАДУ!

Пословна информатика у три нивоа: **WORD, EXCEL, POWER POINT, ACCESS, INTERNET EXPLORER, OUTLOOK** • Издавање сертификата: **ECDL, AS/L Certificated, AS/IT Certificated** • Програмирање: **PASCAL, C, C#, SQL** • Auto CAD: **Auto CAD 2D, Auto CAD 3D**

ТПЦ „Данубиус“, локал 207, Карађорђева 12, Смедерево | Телефон: 026/615-985; 069/889-3451; 064/889-3451 | е-пошта: alfas@open.telekom.rs | веб: www.alfasoft.edu.rs

Рад у малим групама. Плаћање на рате.

TRADICIJA | KVALITET | KONTINUITET

SA VAMA OD
1983

„Mitrašinović“ d.o.o. se bavi konstruisanjem i izradom najsloženijih delova od metala, izradom specijalnih mašina i pružanjem raznovrsnih usluga iz metaloprerađivačke oblasti. Ovo savremeno preduzeće prati svetske norme i trendove u cilju modernog poslovanja, pri čemu je zadržano **tradicionalno gostoprimstvo, uslužnost, profesionalnost i poverenje.**

„MITRAŠINOVIĆ“ D.O.O. • ŠALINAČKA 3B • 11300 SMEDEREVO • SRBIJA
Centrala: +381(0)26 228 818 • Direktor: +381(0)26 646 580 • Fax: +381(0)26 228 919
Email: office@mitrasinovic.com • Web adresa: www.mitrasinovic.com

Da odmor ne bude skup

SEPTEMBAR, OKTOBAR, NOVEMBAR, DECEMBAR

BEČ (2 NOĆENJA +BUS) **99** EUR

BUDIMPEŠTA (2 NOĆENJA +BUS) **79** EUR

ISTANBUL (2 NOĆENJA +BUS) **119** EUR

PRAG (4 NOĆENJA +BUS) **129** EUR

PARIZ (5NOĆENJA + BUS) **279** EUR

RIM (4 NOĆENJA +BUS) **199** EUR

DOČEK NOVE
2013. GODINE

UPLATA ARANŽMANA PREKO PLATNOG SPISKA ILI ČEKOVIMA GRAĐANA

TEL/FAX 026/645-820; 026/410-0096

Email: eldoradosd@open.telekom.rs

Иво Андрић ЗНАКОВИ ПОРЕД ПУТА

„С времена на време дешава се људском друштву да се мржња и гнев излију из свог корита, да поруше све, засене разум и ућуткају све боље нагоне у човеку. Док бесне, изгледа да је смак света и да ће уместо свега што постоји, живи, сја, креће се и говори, остати само мртви океан од мржње и гнева, сам себи сврха до века. Тек дубљи и пажљивији поглед показује да није тако и да мржња и гнев не уништавају живот, него га преображавају.”

Лебдимо у овој садашњости, закачени петама за прошлост. Тако нећемо стићи у будућност. Лебдење није летење. Лебдење је суноврат. Треба разбити летаргију. Треба пронаћи у себи Храброст да будеш гневан, гласан, другачији. Да у себи пронађеш снаге да подсмешљиви прст Судбине уперен у тебе, окренеш ка својим Сновима и оставиш их. Да постанеш вешт у тумачењу животних знакова поред трновитих путева, вратоломних стаза, изрчаних путева, са осмехом на лицу док ти у души лије апокалиптична киша. Да подсетиш људе око себе да су можда баш они једини преостали људи на Платени који могу да све поднесу, да добију сваку своју битку, да у својим личним победама пронађу снагу за следећу. И помогну другоме.

„Кад год ми се дешавало да ме људи и прилике око мене присиле на анималан живот и биолошку борбу, увек сам успевао да нађем неслушене и неочекиване утехе и помоћи које су личиле на права чуда. У ствари, то су биле просте и јасне мисли које су осветљавале пут на далеко испред мене и иза мене.(...) И кад они који ме тлаче, трују и једу, и који за други живот и не знају, налазе у себи снаге, издржљивости и вештине за борбу, зашто да је не нађем ја?”

Свакоме од нас дође време када сви дубоги, мали, велики, скривени, јавни, дођу на наплату, са страшним каматама. Људи пречесто сматрају себе бољима и паметнијима него што заиста то и јесу, дозвољавајући себи да понизе ближњег. Људи би требало да буду, бар на кратко, биљке. Да се науче заједништву, благодати, некоти, мирису...

Зато запиткујте Себе, свакодневно, каква би биљка требало да буде Човек? Каква бисте биљка Ви желели да будете? Па, будите!

Пауло Коелњо АНЂЕО ЧУВАР

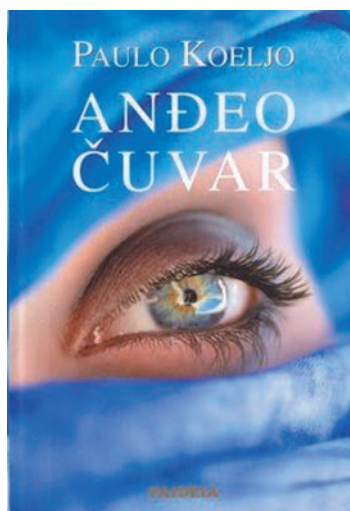
„Сви ми, људи и животиње, стварамо једну врсту магичног простора око себе. Углавном је то круг пречника од пет метара – и обраћамо пажњу на све што у њега уђе. Покушавамо да одржимо контролу над тим малим светом који сами стварамо, небитно је да ли су то особе, столови, телефони, витрине. Чаробњаци, међутим, увек гледају у даљину. Они проширују тај магични простор и покушавају да контролишу више ствари. То зову гледање у хоризонт.”

Снови не пропадају ако се пронађе анђео чувар. Немир и проклетство нестају, ако на земљи испунимо задатак због кога смо и рођени. Свако може да има своје мало, свето место које ће му „отворити врата ка небу, и небо ту улази”. А без љубави, анђели не постоје, јер „анђели су Љубав у покрету. Она која никада не стаје, која се бори да порасте, која је изнад добра и зла. Љубав која све гута, која уништава и која прашта. Анђели су саздани од те љубави, и у исто време су њени изасланици.”

Не морамо проћи опасном пустињом Мохаве да би дошли до спознаје сопствених вредности, нити осетити сва искушења која изискује борба да се преживи сва суровост таквог окружења. Довољно је не напустити свој Сан на пола пута. Објаснити Себи да још увек постоје радост, срећа, светлост, осмех, Љубав... Када се спозна сопствена снага, на нашем хоризонту се појаве планине, долине, пустиње, оазе. Порасте нам душа, откривајући нам своју храброст.

„Ако прихватимо све што у нама не ваља, тада ћемо отворити огроман прозор кроз који Љубав може да уђе. Мало-помало мане ће нестајати саме од себе, јер онај ко је срећан на свет може да гледа само с Љубављу – силом која препорађа све што у Универзуму постоји.”

Свет је у рукама оних који имају храбрости да сањају и да живе своје снове. У рукама оних који верују у чуда и анђеле.

Марија Јовановић СПЛЕТКАРЕЊЕ СА СОПСТВЕНОМ ДУШОМ

„Сећање није запечаћена конзерва коју по потреби отворимо и затекнемо увек исти садржај; оно преображава прошлост, уписујући јој садашње знање, искуство и осећајност. Зато причу о прошлом (а сваки тренутак је већ прошлост; проклетство времена је управо у томе што ретко успевамо да ухватимо и проживимо тренутак), дакле, говор о било чему треба узети сасвим условно, као мешавину мало нехотичних лажи, мало стварног заборавља, мало додворавања властитој таштини, и сасвим мало искренности.”

Једноставно је, да, баш једноставно се сти и поднети себи интерни Животни биланс. Али, без штимовања, молићу лепо! На Сунце све до сада (не)учињено, (не)стечено, (не)речено, (не)вољено! Оно (не)обавезно, а подразумевано, да не помињемо!

Живот није лакрдија. Мудрост је ухватити га и што дуже га задржати. И пронаћи некога ко заиста заслужује да подели сваки његов комадић са нама. Хммм... Изузетак чини магију, али, хајде, чик сулудо веруј „ирационалном убеђеношћу хазардера да ће се куглица зауставити у маркираном лежишту”.

Захваљујући Лајбницу, и закону престабилиране хармоније, ипак није све изгубљено.

„Он је свет замислио као скуп монада. Свака од њих је самостално, независно биће, индивидуум затворен у властито постојање. Монаде се не довикују, чак и кад се осећају јако усамљеним, јер не знају за постојање других.”

У једном тренутку живота, Бог одлучује да, као врховна монада, васпостави међу њима хармонију, и „ето нама престабилиране хармоније уместо принца на белом коњу, али ко сад још и о принцу да мисли.”

Међутим, суров и сиров, какав зна да најчешће буде, Живот нам покаже, када се најмање надамо, сву своју злокобност и надмоћност. Не трошећи себе ни мало, нас потроши целе.

Зато треба одломити парче среће из велике животне громаде, и сачувати га, злу не требало, на тајном, сигурном месту. Згодном за сплеткарење са сопственом Душом.

Прејоручује: Сања Ж. Недељковић

Где су вам деца, ту вам је и кућа

Из београдског „Радничког“ каријеру врхунске рукометашице наставила је у аустријској „Хипобанци“, клубу који деценијама држи примат у женском рукомету и у коме су успешну спортску каријеру завршиле многе српске и југословенске играчице. Не и она. Играла је потом и у „Линцелиндену“ са којим је освојила титулу немачког првака и Куп Немачке. Од рукометне игре опростила се у швајцарском Вајнфелдену, и потом овај градић изабрала за ново боравиште. **Емилија Ерчић**, златна олимпијка из Лос Анђелеса, незаобилазно име у свакој причи о смедеревском, српском или југословенском рукомету. Записана је и у овом броју Магазина, у нашој причи о смедеревским олимпијцима. Ову разгледницу смо од ње добили

У Швајцарској живим

... последњих двадесет година, са породицом коју чинимо моји синови Никола и Роберт, и ја. Пошто моја мама често борави код нас, и њу могу слободно да уврстим међу чланове наше мале породице. Године проведене у рукомету данас су лепе успомене. И драгоцено искуство које ми помаже у новом послу. Радим у Социјалној служби, у Интернату за омладину са тешкоћама у социјалном развоју. То су млади делинквенти узроста од четрнаест до двадесет година код којих су највећи проблеми употреба дроге и алкохола. Са својим колегама сам задужена за њихов педагошки развој и свакодневне педагошке интервенције. Трудимо се да их оспособимо да изуче неки од заната које нудимо у нашој институцији.

Смедерево је град

... у ком сам одрасла, стекла прве пријатеље, доживела прве љубави, направила прве кораке у рукомету... У њему и данас

Поносна мајка са својим синовима

Вајнфелден, градић јабука и прожђа

живи већи део моје породице и многоброје фамилије са којом одржавам блиске контакте. У њему су људи које познајем од детињства... Да ли, онда, човек може да не буде доживотно везан за свој град? У Смедерево долазим и ради и често, добијам утицак чешће него многи који живе у околини.

Вајнфелден је мало

... симпатично место у близини Боденског језера. Можда мало подсећа на Смедерево онакво каквог се ја сећам, али само по томе што се овде људи познају и међусобно јављају једни другима. То је, ваљда, одлика малих места, мада је Смедерево и по распрострањености и по броју становника далеко веће... Има још нешто. Ово је јабукарски крај, а јабуке сви у кући обожавамо... И винарски крај... Вајнфелден на свом грбу има грожђе и винову лозу... У свему осталом живот код нас у Србији и овде у Швајцарској много се разликује. Посебно у мањим местима. Када се овде затворе продавнице потребна вам је срећа да некога сретнете на улици. Животни ритам је сасвим другачији, као, уосталом, и целокупан систем. Зато ми је неопходно да повремено дођем у Србију или одем у неки већи град, да осетим наш менталитет и удахнем мало од нашег живота. После тога је, за неко време, све у реду. Мени посао који радим омогућава стални контакт са младима и њиховим проблемима везаним за данашњи темпо живота, па ми „акција“ и не недостаје превише.

Где вам је породица

... тачније – где су вам деца, ту вам је и кућа, тако да ми оно што је најважније не недостаје. Никола похађа универзитет у Цириху, одсек хемије и економије, а Роберт полази у четврти разред основне школе... Ја сам поносна мајка својих синова, и сви моји планови везани су за њих... У ствари, у Србији имам још једно дете

које ми недостаје. Моја сестричина Маријана. Она је дипломира-ла новинарство... На срећу, често се чујемо. Ускоро ћемо добити и принову у фамилији, због чега сам изузетно срећна. Моја једина рођена сестра живи у Бечу, често се посећујемо, чујемо се понекад и више пута дневно (живео скајп!), мама је често са нама... Моји доласци у Смедерево прилика су да се сретнем са татом и његовом породицом... Кад погледам, па ја сам на неки начин стално у Смедереву. Само још молим Бога да неко што пре измисли телепортовање људи. Тада ћу бити најсрећнија.

Волела бих да много тога

... од начина и услова живота овде у Швајцарској постоји и у Србији, али... Било би и нереално, па и претенциозно набрајати шта би све требало, с обзиром на ситуацију у Србији, на стандард и све оне невоље које нас прате последњих двадесетак година... Остаје ми само да се искрено надам и верујем у будућност наше земље... Не знам како, али ако бих могла и ја да учествујем у њеном напретку, радо бих то учинила... Међутим, и Швајцарци би могли од нас нешто да науче. Волела бих да на њих пренесем бар део нашег оптимизма и наше снаге... По томе се разликује од њих.

Моја будућност

... сада зависи од моје деце. Њима сам посвећена. Када они постану самостални, тада ћу моћи да размислим куда и како даље са преосталим животом. Сада живим овде, а у Смедерево често долазим. У сталном сам контакту са пријатељима из света рукомета, и спорта уопште, они ме редовно обавештавају о свим догађајима код нас. На жалост, за активно баљњење спортом више немам времена. А како ће бити у будућности? Ко то још може знати?

Vina sa melodijom
www.vinarijajeremic.rs

Др Декси

Где сте ви, људи...? Ма, није то ни важно... Важно је да сте ту! Да вам причам!

Био једном један Душан. Звали су га Дуле, Дуки, Дуленце, Дуца... И он уопште није био дете када је дошао у моју ординацију. Баш ме је изненадило када је ушао онако бркат. „Јесте ли Ви тај доктор?“ – упита, пошто је пре тога бацио поглед унаоколо. „Који – тај?“ – узвратим му ја питањем уместо одговором. „Па, тај што код њега долазе деца с проблемима.“ – рече Душан. „Ја сам, изволите седите.“ – одговорих му. И, седе он, а ја нисам сео јер сам већ седео, па рече: „Дођох, ево, докторе да и мени дате неки рецепт за ове одрасле око мене. Много ме нервирају! По цео дан само причају о томе шта је Дневник рекао, а увече у пола осам као да у земљу пропадну. А знате шта раде? Гледају нови Дневник, онај од јуче се више не важи. Упиље се у телевизор и гледају, па се свађају са телевизором, или навијају за неке слике на телевизору, па грде, одобравају, љуте се, чуде се... Мени није јасно, зашто је то тако. Живот није у телевизору, него свуда око нас. Али, они чекају да им Дневник каже како су, шта треба да раде или шта ти ја знам... У реду, не бих се ја томе чудило толико да они због тог Дневника не заводе неки безвезни ред: Нико не сме да зучне док се гледа Дневник! Нико не сме ништа да пита док Дневник држи главну реч... И, мало им је што гледају, већ после препричавају и онима који су гледали и онима који нису... И постану смртно досадни... Ето, зато бих Вас молио за неки рецепт.“ Знате, да је Душан дошао као Дуле, Дуки, Дуленце или Дуца, да је дошао као неко дете, било би сасвим разумљиво што га гледање Дневника мучи. Међутим, када се појави неко тако бркат и одрастао и почне да се буни против гледања Дневника, па још од мене потражи рецепт, е, то заслужује хитну интервенцију. Зато сам хитно интервенисао и дао му овај рецепт.

**Погледајте око себе
ову децу што се смеју!
Свако од њих једна прича!
Свашта могу и умеју!
Заиграли, радознали,
и сви леги као слика!
Слушајте их, уживајте,
то је боље од дневника!**

То је била прича о Душану, а сада ћу да вам причам о једној Душици!

Била једном једна Душица. Звали су је – Душица, јер је била фина и добра као добра душа... За разлику од Душана који је био одрастао човек, она је била мала девојчица. Али су обоје били добри као душа... Него, ево, о чему сам хтео да причам... У ординацију је ушла тихо, села и спустила погледа... А зацрвенела сееее...! „Изволи, Душице душо, реци шта те мучи?“ – кажем, а она само пружи један

папирић. А на њему пише: „Срамота ме је да кажем!“ Хммм... Узмем онда један папир и дам јој: „Ево, онда, напиши...!“ – кажем јој, а на то она извади други папир: „Написала сам“ – писало је у врху – „али нисам могла све јер ме је и даље срамота... А ево због чега... Свакога дана на телевизиору видим неке људе који вичу, грде и... причају ружне речи... Псују, докторе, као

да деца не гледају ТВ... Не знам како ћете, али Вас молим да нешто учините против тога...” То је писало на другом Душичином папирићу. Шта сам друго могао него да јој дам овај рецепт:

**Мало-мало, телевизор
прича неке ружне речи,
па се питам: Добро, људи,
да л' то може да се спречи?
Гледају га добра деца,
и слушају - а шта чују?
Нек' их учи нечем фином,
не да грде и да псују!**

А ово је сада прича о једној Гоци!

Била једном једна Гоца. Она је увек носила исту одећу. Плаве патике, плаву сукњу, плаву мајицу – лети... Плаве чизме, плаве панталоне, плави џемпер и плаву јакну – зими... Да се разумемо, она се редовно купала и пресвлачила у чисту одећу, али је одећа увек била иста. Имала је панталоне и сукње – све плаве, и патике – све плаве, и мајице, џемпере и јакне – све плаве... Тако је волела да се облачи. Зато ми је било чудно када је дошла обучена сва у – зелено: зелене патике, зелена сукња, зелена мајица, јер је било лето... „Не могу више да поднесем ово зелено на мени!“ – рекла је. „Мука ми је! Волела сам спанаћ, сада више не могу да га смислим... Обожавала сам зелене кајсије, сада ми је мука од њих... Најстрашније је што ми дође да сву траву избетонирам, толико ме ово зелено нервира...” Наравно, најнормалније питање које сам могао да јој поставим

било је – зашто, онда, носи зелено... „Зато што је модерно. На главу су ми се попели због тога што носим све плаво, неки ми се смеју иза леђа, неки ме не зову на рођендан... И, шта да радим, кажите Ви мени докторе? Шта?“ Прво што сам јој рекао је да облачи оно што воли, а друго што сам јој рекао је да се не брине због тих који јој се смеју иза леђа и не зову је на рођендан јер то нису прави другари... И треће што сам урадио је – дао сам јој рецепт. Овај:

**Неко вазда муку мучи,
сређује се и модира,
све би хтео, а не може,
зато стално мења, бира...
Неком нешто ружно стоји
чак и кад га скупо плати.
зато кажу: О укусу
узалуд је расправљати!**

Ето, то сам се годину дана спремао да вам кажем.

А и ви... Свратите, немојте на мене да чекате... Видимо се... Тао!

Ваш доктор Декси

На прагу школе

Поласком у школу живојини њериод дечјих лудорија и несјашлука њрелази у друћу фазу, фазу озбиљности.

Пише: Слободанка Радосављевић

Полазак у школу треба да буде радост

Обавезе које децу чекају наизглед представљају терет и ускраћење времена за игру и боравак са децом на улици, у парку, на игралишту. Сложене дечје емоције захтевају посебан приступ детету у периоду припреме како за први разред тако и за остале. Важну улогу у томе треба да одиграју родитељи, сестре, браћа, баке, деке... Целе породице. Детету треба обезбедити пријатну атмосферу и емоционални подстрек да полазак у школу буде радост уместо осећаја оптерећења због предстојећих обавеза раног устајања и раног одласка у школу, прилагођавању новом режиму који изискује место и време за рад. Како се према детету опходимо у периоду припреме зависи од родитеља и то ће бити постављање темља његове емоционалне стабилности за наредни период.

Шта подразумевамо под припремом за нову школску годину?

Не оптерећујте дете сталним причама да га чека другачији животни ток са обавезама, да ће морати да седи за столом и да се смири радећи домаће. Разговарајте о томе како ће се поново видети са својим друговима и другарицама, како треба да га поновни сусрет весели, како ће ићи заједно у школу и јести заједно ујину. Будуће прваке никако не оптерећивати писањем и читањем као неопходностима првог разреда. Првацима треба причати о новим друговима и другарицама, о учитељу или учитељици, о лепим књигама и свескама, о причама и песмама које ће научити, и да ће доживети лепоту дечјег живота новим садржајима и колективу. Деци треба показати књиге и само разгледати заједно, а никако унапред обрађивати, читати јер родитељ није стручан да правилно и поступно научи дете, а, уосталом, дете је друштвено биће и треба да учи у скупини која се зове одељење.

Шта је неопходно да дете зна?

Дете треба да зна:

- Како се зову његови родитељи;
- Улицу у којој станује;
- Број телефона својих родитеља или телефона у стану;
- Како, када и где треба да пређе улицу;
- Како да се обрати некоем за помоћ и како да се снађе у изненадним ситуацијама;
- Да се самостално обуче и пази на своју гардеробу и прибор.

Шта је неопходно да родитељи чине?

- Родитељ треба да води рачуна како говори у кући и како решава сукобе међу децом и одраслима, и колико и на који начин укључује дете у решавање конфликта;
- Правилна употреба говора је веома важна нарочито за децу која неправилно изговарају поједине речи и гласове. Такве речи и гласове треба изговарати правилно, без обзира на начин како их дете говори;
- Стрпљење родитеља игра важну улогу у дететовом развоју;
- Разговор треба да има умерен темпо и јачину гласа. Тако ће дете моћи дуже да вас слуша и боље разуме, а и лакше ће прихватити постављене захтеве;
- Читајте детету и са дететом књиге са интересантним темама јер само тако ћете развити љубав према књизи;
- Користите обичне, животне ситуације и бројте, сабирајте, одузимајте, множите ствари из околине, деци познате да бисте развили интересовање за математику јер је то животна потребна наука;

Слободан Срђић

- Причајте са децом о обичним, животним појавама и догађајима тражећи да сама долазе до закључка и сама расуђују о томе;
- Свакодневно детету омогућите да се изражава бојама и линијом, тако ће развијати ситне мишићне шаке – и леве и десне – и биће спретнији у писњу и цртању;
- Уколико је дете леворуко никако не треба вршити притисак да пише десном руком;
- Дете које полази у први разред треба да поседује емоционалну зрелост, интелектуално и физички да буде развијено јер ђачка торба је тешка за слаба дечја леђа.

Најважније је...

... да детету не ускратимо игру већ да се време за игру одреди у договору са дететом да би лакше поднело обавезу око домаћих задатака.

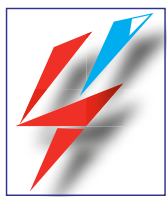
Играјте се заједно, то није утраћено време, већ добробит за ваше дете и вас.

Добродошли у нову школску годину!

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

Прошлост — залет за будућност!

Корзо, шеталиште, штрафта...корито којим уместо реке клизе руку под руку младост, зрелост и лепота душе сваког градског насеља.

То је свакојечерње ходочашће у славу сабирања, повезивања и припадања. То су кораци, жагор, смех, присуство, то је бескрајна стаза којом се од детињства стиже до момаштва и девојаштва, од усамљености до пријатељства, од туробности до раздраганости.

Смедеревски корзо извире код Пантацијевићеве апотеке, прелива се преко Фонтане, стецишта младости у вечерњим сатима, а онда, ношен зацрвенилим образима, набујалим осмесима и нежним стисцима руке, тече улицом Краља Петра Првог и улива се у Дунав, одакле, освежен и окупан поново навире и креће назад, затварајући круг непрекидности и незаборава. У том кругу Смедерево вечерима ври, обзнањује протекле и планира наредне дане. Ту, на корзоу, преплићу се љубави, пате се патње, видају се ране, настају будуће породице, будући подмладак, будућа кумства и доживотна пријатељства. То је центар постојања сваке генерације. Од тог центра, према будућности у свим правцима шире се нови животи, судбине, успеси, неуспеси... Све, дакле, почиње ту! На корзоу! Треба паметно осмислити почетак.

Од њега често зависи крај.

Од педесетих, преко седамдесетих и осамдесетих година, па (чини ми се) и до дана данашњег, ВИДИМО СЕ НА ФОНТАНИ је најчешће изговарана реченица у нашем граду. То и није била само пука реченица, већ колективни (заједнички) звиждук, на који смо се окупљали. Био је то неписани Устав, Закон, Уредба, Правилник кога смо се држали, својевољно, упорно, спонтано и (сасвим) природно.

Да није било те реченице лутали бисмо с краја на крај Смедерева, раздвојени, усамљени, покушавајући да се пронађемо, видимо, чујемо и осетимо. У том трагању прошла би нам младост препуштена (ко зна каквој) судбини, случајности и неизвесности.

Мелем за усамљеност и лутања била је управо (више пута помињана) реченица ВИДИМО СЕ НА ФОНТАНИ коју би требало изложити у градском музеју на почасном месту.

Епицентар свакојечерњег окупљања смедеревске младежи била је ФОНТАНА, и ту су емоционални потреси, усхићења, радости, туге, мржње и љубави достизали седми степен Меркалијеве скале, сваког дана и сваке вечери до десет сати. Након тог времена талас се ширио улицама града, слабио и нестајао у тишини ноћи.

А сутра опет, све изнова!

Свако је имао своје време, своје место, свој поглед, своје окружење и свој значај у том окружењу. Није могло бити забуне где ћеш се и када видети са било ким у граду. Напросто, на ФОНТАНИ свако је имао своју адресу (код друге трафике, поред малог круга, испред живе воде...) и увек је био код куће. Све то непогрешиво је функционисало захваљујући једној јединој магичној реченици ВИДИМО СЕ НА ФОНТАНИ!

Надам се да је и данас слична ситуација. Додуше, мало су промењени називи кључних локација, односно (поменутих) адреса у склопу фонтане (Нема више “МАЈМУЊАКА”, али има “ВИНСКОГ ГРАДА”, нема више «КРУГОВА», али има «ЦВЕТНИХ СТАБАЛА И ЛУКОВА»...)

Ако активности (описаних у овом тексту) данас и нема у том значењу и облику, сигуран сам да ПОТРЕБЕ за тим активностима свакако ИМА! Треба их освестити, препознати и оживети.

Фонтани је дат нови изглед, али ће он бити најкориснији ако се искомбинује са старим значајем. Тек тада ће фонтана опет бити

срце овог града, а корзо — Купидонова стрела љубави којом је пробушено то срце и урезано у кору плочника, као порука будућим генерацијама.

Шетајмо, дакле, будимо заједно. То је добар залет за будућност.

Владимир Дасукигис

Ауротерапија: злато као лек

Идеја да се злато примени као лек приписује се Парацелзусу, који је својевремено изјавио да циљ хемије није да се метал претвори у злато, него у лек који помаже људима.

Пише: Верица Алексић

У новије време много се говори о сребрној води, а без разлога се занемарује изванредно деловање златне воде. Злато је од најстаријих времена цењено као средство за опште јачање и лечење; користило се као исцељујуће средство код болести срца, повезане са поремећајем ритма, исхемијом, стенокардијом. Добри резултати су постигнути и у лечењу и профилакси радикулитиса, артритиса, варикозног проширења вена, раздражљивости нервног система...

Тајне злата

Ајурведа препоручује златну воду као снажан имуностимулатор, за побољшање интелектуалне делатности, јачање животног тонуса, а и као моћни антидепресант. Сматра се да златна вода стимулише активност срца, регулише пулс и јача меморију. У средњем веку златна вода се примењивала за лечење тешких инфекција, туберкулозе и сифилиса. Медицина новог доба све све више користи јоне злата као ефикасно средство за лечење реуматизма, артритиса, Шегреновог синдрома, дерматитиса који су повезани са синтезом колагена и код многих других болести. Хомеопатски препарати на бази злата препоручују се за лечење фобија епилепсије, импотенције, неплодности, као и за одвикавање од алкохола. Такође је запажено да злато уништава извесне вирусе, међу којима и вирус AIDS-а, као и инфективног хепатитиса.

Припремање златне воде

У домаћим условима је једноставно направити златну воду. Опрани предмет од злата – најбоље прстен без било каквог камења или слично прелити двама чашама воде, претходно филтриране, и кувати 40 – 50 минута док не уври на половину. Вода се узима по 1 чајну кашичицу 3 пута на дан.

Вода се може направити и уз помоћ специјалног генератора који се прави од позлаћене електроде са додатком платине или паладијума. Филтрирана вода се сипа у чашу, у њу се стави златна електрода и укључити напон. За око један сат концентрација јона у раствору достићи ће доњу границу, а за 10 сати и максималне концентрације злата.

При коришћењу генератора, да се не би пореметио танки слој племенитих метала, апаратуру не треба да полирате или да чистите абразивним средствима. Да би се уклониле наталожене соли из воде, оплакните апаратуру сирћетом које се користи у кухињи.

Ако поседујете такав генератор, рукујте њиме пажљиво, а он може да служи и 10 година.

Златна вода се пије од 30 до 100 ml: здрави људи једном недељно, реконвалесценти којима је ослабио имунитет после болести – сваког дана, током 10 дана, а особе слабог здравља и оне које пате од хроничних обољења курс лечења треба да буде 2 – 3 пута годишње по 10 дана. Они који се лече од канцерозних обољења треба да имају следећу схему лечења: 10 дана пију златну воду, 20 дана паузе и тако даље.

За разлику од колоида који садрже злато, какви су обично савремени препарати, златна вода практично нема контраиндикација. Ипак, треба имати на уму да се златна вода не препоручује трудницама и дојилјама, јер њено деловање на њих није изучавано.

Само за особите прилике

У свим архажским представама дрво живота је представљено као златно. Злато је симбол светла, зоре, сунца; према алхемичарима, мешавина злата и сребра је спрега божанског и човечијег духа, легура названа *aurum potabile*, која има моћ да исцељује од многих болести. Злато је и симбол бесмртног огња, светлости, живота; за Ацтеке оно је било еманација божанског, те је зато важило и за моћни талисман. У Кини се злато – као и нефрит – везује за јанг принцип, и одговара најузвишенијем принципу, небу. У иранској митологији злато се повезује са Хајомартом, из кога је произишао први пар људи. У скандинавском миту злато је траг који је оставила Фреја. У хришћанству злато симболизује божански дух, веру, славу и љубав, зато се дарује и носи у особитим приликама.

Физиолошко деловање злата на организам

Злато је јединствени метал карактеристичне јаркожуте боје, блистав, мек, еластичан; од једног јединог његовог грама може се направити нит дуга 3,5 km! Злато се може исковати тако танко да пропушта светлост. Декоративна златна фолија – позлата дебљине од око 0,0001 mm се примењује код декорисања предмета – олтара, фресака, храмовних купола и сл.

Најважније својство злата је хемијска постојаност. Раствара се само у царској води и селенској киселини. Одувек се сматрало да овај метал, сем материјалне, има и друге тајанствене и мистичке вредности. Од примитивних племена до учених народа старог века злато је важило као извор добра и заштите здравља. Оно је на неки начин слично сунцу, и то не само визуелно: оно заиста има особину да загрева организам. Сматрало се да, ако се држи у устима, злато помаже против болести грла, а, ако се уво пробуши златном иглом, више неће никада да зарасте, те да ако дете има огрилицу од злата, неће много плакати и тако даље, а да онај ко на себи носи злато неће знати шта су то душевне боли. У свем овом сујеверју свакако се садржи и мрвица здравог смисла.

Научно је доказано да у крви сваког човека има злата. Иако је његова концентрација изузетно мала, хомеопате сматрају да су и такве количине довољне да метал буде физиолошки активан.

Идеја да се злато примени као лек приписује се у новије време чувеном лекару, мистичару и видовњаку Парацелзусу, који је својевремено изјавио да циљ хемије (тачније, алхемije којом су се у његово време многи бавили) није да се метал претвори у злато, него у лек који помаже људима. Злато и његове легуре са сребром имају заиста многа исцељујућа својства. Ношење злата на телу корисно је и против депресије, и против хистерије, а ако знамо да злато делује бактерицидно, подиже притисак (блага), активира метаболизам, побољшава циркулацију и делује против тумора, јасно је зашто га многи тако радо носе и не одричу га се.

Што се тиче његовог антитуморног деловања, у савременој медицини се поред хемотерапије, односно примене колоидних раствора радиоактивног злата, данас постоје сасвим нови методи за увођење микроскопских нано-капсула злата у ткиво тумора и његово третирање инфрацрвеним зрацима. У таквом третману се дешава да злоћудне ћелије изумиру, док здраво ткиво остаје неповређено.

Златна купка

Одавно се зна за лековито деловање купки у златној кади; овај обичај постоји одавно у Јапану, а сматра се да и најкраће купање доноси исцељење и дуговечност. У многим елитним хотелима постоје такве каде од чистог злата, у којима се релаксира богата клијентела. Један куриозитетни податак; пре две године, из хотела „Коминато Миказуки“ на обали Тихог океана украдена је када од 18-каратног злата. Вредност однете каде, тешке 80 килограма, процењена је на милион долара. „Не знамо ко је и како украо каду“, рекао је портпарол јапанске полиције. У златној кади до тада се окупало око 100.000 људи.

Да би се сачувала младост и свежина коже злато се примењује и у пластичној хирургији. За то се користе најтање нити од овог метала дебљине свега неколико микрона које се уз помоћ специјалног проводника уводе под кожу. кроз неколико недеља око сваке од њих формира се еластично колагенско ткиво које учвршћује кожу.

У медицини се широко примењују препарати који садрже злато за лечење реуматоидног артритиса и полиартритиса. Ауротерапија у циљу лечења атритиса је по први пут примењена још 1929. године и до данас је остала један од најефикаснијих метода, у комбинацији са нестероидним средствима као што су ацетилсалицилова киселина и натријум салицилат.

Механизам деловања је базиран на својству једињења злата које, када бива уведено у организам, уништава макрофаге, кочећи самим тим и развој последица патолошких имуних реакција.

Према статистици, једињења злата изазивају клиничко побољшање у 70 до 80 посто случајева. Притом, ова средства помажу да дође до побољшања код ванзглобних артритиса, на пример код реуматоидних чворића, анемије и мршављења.

Важно преимућство препарата злата у поређењу са другим имунодепресантима је у томе што се могу преписати особама који паралелно болују од хроничних инфекција или канцера. Осим тога, неки препарати злата имају антибактеријско деловање, посебно против *Helicobacter pylori*, а такође и антигљивично деловање.

Мишљења специјалиста у вези са овим препаратима нису јединствена. Очигледно је да, иако помажу, ови препарати имају и изражене побочне ефекте. Без обзира на исцељујућа својства злата, превелика страст за њиме и у овом случају може бити опасна по здравље. То значи да га не треба носити баш превише, јер нека једињења злата могу бити токсична, и, када се акумулирају у бубрезима, јетри, слезини и хипоталамусу, може до органских обољења, дерматитиса, стоматитиса и тромбцитопеније.

Хомеопатија

Хомеопатија препоручује да злато носе особе које имају јачи телесни састав, грубљу кожу, лако раздражљив карактер, лабилан крвни притисак. Свима који пате од болова у зглобовима и костима, а посебно у ногама, такође се препоручује да на себе ставе неки од златних предмета. Болна кичма, депресија, парадонтоза, болести срца и јетре, гинеколошка обољења као што је метритис и фиброаденом материце такође се лече уз помоћ злата. Деца која пате од тежих форми алергијске дијатезе, такође треба да користе злато, али опрезно, јер, у принципу, злато треба да носе зрели људи, а млади, који имају вишак енергије, не треба да претерују у томе.

Мере опреза

Као што је познато, на рукама се налази читав низ тачака које су врло осетљиве и чија стимулација одговара за рад одређених органа. Постоји мишљење да бурма, која иначе стимулише рад полних органа, понекад може да доведе до појаве мастопатије и обољења ендокриних жлезда. Прстен који се непрестано носи на средњем прсту теоретски би могао да интензивира радикулитис, а онај на малићу – упалу дванаестопалачног црева. Да бисте избегли и најмању могућност да се то догоди, повремено одмарајте прсте од прстења, а то важи посебно за ноћне сате, када прсти помало и отичу и долази до лоше циркулације. Ако је ношење златног накита код вас или вашег детета доvelo до и најмањег осипа, скините накит без оклевања: злато није за вас, чак ни у најмањим дозама!

Напомена – упозорење: Пре него што почнете са коришћењем било ког биолошког стимуланса, разговарајте са својим лекаром или педијатром и затражите савет од њега. Самолечење, без лекарске контроле, може нашкодити вашем здрављу!

Inter-Progres d.o.o

veliki izbor bele tehnike, PC i notebook računara, audio-video tehnike i malih kućnih aparata na jednom mestu

Slobode 10
026/643-180

www.inter-progres.rs

Šalinačka bb
026/226-461

Стевино свашта, просто ко просо

Па, ди си ти, синовац? Нема те ко среће за Срби. Годину дана никако да свратиш. Ај, седи, немој да цупкаш ко да те притерало, сад кад си дошо нема да се жури... Ел си и ти побего од гужву? Ово, кад дође ова Смедеревска јесен све се стушти у варош. Сиђу и они што у лето стигну само на Царину на вашар... Јесте лепо кад видиш оволики свет, ал сам се ја одвикло овде на Дунав... Некад и овде биле гужве ал су Смедеревци побегли од Дунава. Једно купатило било овде код Металор, једно на Веслачки, док радила Ковинка ишло се и у Аду, а кој тео да буде најглавнији он се већ у април купо код шесту кулу... Напустили Смедеревци Дунав... Ал, фала Богу, он није напусти Смедеревци. Ћеш да попијемо по једну? Имам и ово мало да замезимо... Него, да те питам, ти си учен, ел знаш што се проја тако зове – проја? Е, није због кукуруза него зато што се проја некад правила од просо. Ај, жив био... У, доообра...! Узни и ово, и ово ти је просо, **салата од просо**. Него за проју да ти прво кажем. Нису Срби увек имали кукуруз. Деспот Ђурађ није ни знао да кукуруз постоји. Овде ти се од најстарије време јео просо, ал смо га ми заборавили... И проја се прво правила од просо, зато се тако зове, а после кад дошо кукуруз онда просо нестало, ал име остало... Ел ти се свиђа салата? Па, лепа... И иде уз ракијицу... А то ти је просто да не може простије. Узнеш мало просо и обариш па процедиш. Онда насецкаш мало шангарепу и једну киселу јабуку и то малко пробариш у исту воду па процедиш. Онда све то помешаш, метеш мало со, сипаш мало кисело млеко ел павлаку и све опет промешаш па убациш и першун одозго, и готово... Просо ти је много здрав, чисти крв, ал је добро за све... И тера вештице и вампири. Кад те вештица појури теби је добро да имаш мало просо у џеп, па кад узнеш да бегаш а ти проспи то просо. Вештица ће одма да стане да га поку-

пи, и најситније зрно, јер вештице много вољу просо не могу да га уставе тако него ко да се замађијају да га скупе, таман колко да побегнеш... Чек да видим ел готова пита, и њу сам направио... Ево...! Ово ти је **пита од просо**. То узнеш просо па га исто лепо скуваш да се зрно скроз распукне. Онда то процедиш ал воду не бациш него у њу метеш зеље да се пробари... Е, док се он бари, а ти лепо још мало измељаш просо, ко пире кад правиш... Кад ти се зеље обари исцедиш га и исецкаш на крупно у сипаш у просо... Онда узнеш мало прازیлук, исецкаш га и бело и зелено, и пропржиш ел на мас ел на зејтин, како волиш, ја волим на мас... Онда и тај прازیлук сипаш са просо и зеље, па лепо измешаш... Ја сам мето и мало сира у све то... Онда узнеш тепсију, мало је замастиш и метеш у врућу рерну да се добро загреје... Ово што си измешо све ће да сипаш у врућу тепсију, мало да поравњаш и одозго да сипаш сусам, он ти је много леп, и то мети да се пече док не порумени... И то ти је готова пита, узни... Некад, ја се сећам, моја баба је кокошке посипала са просо да боље носу јаја, а причали му да су га метули и у темељ Тврђаве. Зато њу нико није мого да освоји војнички, него само на превару. И девојке кад оће да се удају узну просо да га требе и певају: „Чистим просо да ме просу...!“ А ће да пробаш **сутлијаш од просо**, да се засладимо, а? И то ти се лако прави. Узнеш једну шољу просо и налијеш са воду па метеш да се кува. Кад набубри и испуца сипаш једну шољу млеко да се још мало кува, десет минута немој дуже, само још мало да испари вода да не буде ретко, ал мораш стално да мешаш... Кад је кувано у тако вруће убациш сецкани ораси, мало суво грожђе и засладиш са мед. И оставиш мало да се ладне, да буде млако ал може и скроз да се олади... То ти је прсти да полижеш, ел истину говорим? Ма, све ти је ово лепо, а просто ко... ко просо.

Добри опанци су као здрав зуб

Отац му је био чувени ојанчар Бели. И деда му је био ојанчар иако да је успео да ироникне у шајне занати. Ојанци су му занимање и хлеба. И њлаћање рачуна. И школовање деце.

Пише: Ивица Ишић

Занимање му је доста ретко, могло би се рећи чак рустично. Иако стари занати изумиру, још се могу пронаћи људи који ову традицију чувају од заборава. **Златко Радојковић** – опанчар по вокацији, економско трговински техничар по струци у којој, како каже, није скоро уопште радио у току свог радног века. Занатлија је по убеђењу. Својевремено је међу првима у Србији почео да се бави модерним угоститељством. Држао је кафић „Рио“, у време када је у Београду постојао „Златни папагај“ и у Смедереву само „Мерлин“. Сада се определио за традицију. Седи између четири зида, у тридесетак квадратних метара и прави опанке. Раније, док је пио, имао је јутарњи ритуал: ракија, ратлук и јака црна кафа, без шећера. Традиционална српска будилица после које почиње да прави традиционалну српску обућу. Угао Партизанске и улице 16. октобра, локал скроман, бивши кафе „Браво“. Још само у овом кутку Смедерева производе се – опанци.

Снажан мирис коже осећа се у читавој радионици. На поду опилци и отпаци који се могу наћи још само у малобројним мануфактурним радионицама којима дају посебан шмек. А на зиду признања: тридесетак диплома и захвалница за врхунски ручни рад.

Последњи смедеревски ојанчар: Златко Радојковић

Фаркиш, зумба и кашика

Као и већина алата у Србији, и они који се користе за израду опанака носе немачке називе. Стигли су опанчарима са шустерским занатом, мада је овај занат, опанчарски, далеко старији. Уосталом, није Немац правио српске опанке. Ипак, називи за онај основни алат су остали немачки. **Фаркиш** је немачки израз за дрво шимшира које кожи даје сјај. **Зумба** служи за бушење каишева. Е, **кашика** је турска реч, заменила је српску жлицу, а ова опанчарска прави се од вишњевог дрвета. То је основни прибор који сваки опанчар мора да поседује. Без ова три алата нема опанчарског заната.

Да ме отац није гађао калупом...

„Опанци су сеоска, кожна, лака и мека обућа. Од своје девете године правим опанке. Да ме отац није гађао калупом вероватно никада не бих узео фаркиш, зумбу и кашику од шимшира. Захваљујући оцу морао сам да научим занат. Поучен знањима мојих старих овај посао радим више од три деценије. Доћи ће време када ће пар опанака да се продаје за 100 или више евра. Правих опанчара у Србији данас има толико да могу да се преброје на прсте две руке, можда ни толико. Није све у заради. Мене је то одморило и смирило. Успео сам, захваљујући том опанку!”

Треба заштити старе занате

„Постоје такозвани покривени опанци и они се раде од посебне коже, и ко то успе и данас да уради за њега тврде да је мајстор. Оно друго што се сада прави, то је брука. На сав глас се говори о заштити људских права, доба је капитализма, дивљега и помало суровог, али се нико није досетио да оснује неки клуб који би штитио старе занате и остареле мајсторе... А неопходно је да се оснује еснаф, удружење мајстора старих заната. Ја сам хтео да направим праву етно кућу где би се промовисали стари занати, али... Као да ме неке више силе спречавају... Не може један човек сам.”

Добра кожа за добар опанак

„Временом се развило више врста опанака, у зависности од које се коже праве. Постоји свињска, козја и најквалитетнија кучећа кожа за израду опанака. Само што су пси сада заштићени законом, тако да више није ни тако лако доћи до квалитетног материјала. Данас, да би направио легу, добру женску мокасину ја морам да кумим и молим за добар комад коже. Постоји и више врста опанака: са кљуном, без кљуна, влашки, херцеговачки, српски, загорски, црногорски опанци... Ђонаши се израђују од штављене говеђе коже. Састоје се од ђона, лица, врха и каиша за причвршћивање. Врх је најизразитији и најпрепознатљивији део опанка. Опанци најчешће носе име по крају где су настали и изграђени. Процедура није лака уопште. Потребно је познавати технологију штављења коже. Најпре се изложи промаји како би се кожа добро осушила. Никако не сме бити на Сунцу.”

Само да може да се живи

„Првенствено се бавим опанчарским занатом због себе и своје породице. Значи, само да може да се живи, али не и да се ужива од овог заната. Лети сам стално на терену. Скројим по двадесетак пари деће обуће, и пут под ноге. А зими спремам робу за летњи период. Гуча, Златибор, разне етно манифестације и вашари, ту се продаје... Опанке највише купују странци. Пар опанка радим за четири до пет сати. Нема фушерисања. Био сам у Жикиној 'Шареници', био сам у емисији 'Профил и профит'. Када урадим квалитетан кљун опанка то је већ пола продаје. Али, треба да се уради... За пар опанака број 47 иде приближно пола метра коже. Пар квалитетних опанака са испреплетеним кожним сајлама држи цену од три до четири хиљаде динара. Постоји и пар опанака који се ради седам дана. Ако се мало дуже гледа, око затрпери, јер је опанак састављен од толико ситних делова да је просто немогуће ухватити тај преплет голим оком. А добри опанци су као здрав зуб, носиш их, а не осећаш да их имаш.”

Најтеже ми је било за време Другог светског рата

„До прошле године прскала сам, ове године морала сам да илаћим да ми испрскају баштију и воћњак. Још увек моју косилицом да косим траву у дворишти. Нико ме не тера, али ја још сама.”

Водањка Радмила Митровић, девојачко Томић, ћерка Цвеје Томића, цео живот проживела је у Водњу код Смедерева, а ове године ће напунити деведесет једну годину. Завршила је четири разреда основне школе. Учитељ јој је био Божидар Радовић – Уча који је стрељан за време Другог светског рата. До скоро је школа у Водњу по њему носила име, а од недавно је добила назив „Вожд Карађорђе”. И данас, иако има више од девет деценија, ради у башти и воћњаку. Још увек може да копа, али више не може да прска. Двориште око куће беспрекорно је уређено и на томе би могли да јој позавиде и млађи људи.

„Око куће имам 30 арли плаца, у једном делу је башта и воћњак, углавном имам вишње. До прошле године прскала сам, ове године морала сам да платим да ми испрскају. Још увек могу косилицом да косим траву у дворишту. Нико ме не тера, али ја то сама. Борим се са тим. Осталу земљу дали смо другима да раде и што кажу: други коси, други носи. Све у свему живот је био тежак, али ипак скоро да је прошао.”

Радмила и данас ради, мада много мање него некада. И године су терет.

„Сад ми је лакше, не радим као што сам радила. Остарило се, и оно што хоћеш ти ниси кадар да урадиш. Године су прошле... Увек сам имала краве, свиње... Сад неко време немам стоку... Када су продали све краве снаји сам рекла: Шта ћеш сада да ти пошаљем кад нема млека и сира? Навикла сам да имам краву и доста стоке. И све сам имала. Сад све мора да купим. И, ево и пилиће, готово је, и њих скоро да немам. Само четири кокошке...”

Сваког јутра кад устане почисти двориште. После тога иде у башту. Воли да се одмори када је највећа врућина. Кад сунце мало зађе поново узме мотику у руке. У кућу се увек врати да погледа „Слагалицу”.

„Волим да гледам телевизију, волим да погледам неку серију, а највише „Слагалицу”. Увек кад се вратим из баште „Слагалица” само што није почела.”

Живот се у Водњу за ових девет деценија много променио. Данас постоји сеоски водовод, телефон...

„Много се променило. Када сам се удала, било нас је много у једној кући. За време Другог светског рата муж и девер су ми погинули, тако да нас је остало мање. После сам се одвојила од мужевљевих родитеља. Син ми је тада имао петнаест а ћерка тринаест година. Син Слободан умро је пре скоро двадесет година.”

Радмила Митровић прича је најтеже било за време Другог светског рата, јер је сваке вечери морала да бежи од куће.

Најстарија Водањка: Радмила Митровић

„Најтеже је било за време Другог светског рата. Муж и девер су ми отишли у партизане. Никада са двоје деце нисам смела да чекам вече код куће. Бежала сам и у Коларе, ноћивала сам у Сеонама. Свекар ме једном чежама одвезао у Малу Крсну, мене и моју децу. Тамо сам имала тетку... Ни једну ноћ нисам смела да преспavam у свом кревету. Једном, на Велики четвртак 1943. године, бежали смо јер је село било блокирано. Ћерка ми је мала, беба... Пошли смо да бежимо преко њива. Кад смо хтели да изађемо на Петријево, одједном почели су да се чују рафали из шуме. Успели смо некако да се сакријемо у једној кући...”

Радмила Митровић је најстарија мештанка Водња. Одавно се помирила са животом, па и данас своје године носи лепо и тихо.

Драјан Павловић

Ветеринарска амбуланта
Ветерина Михајловић
Смедерево

Др вет. мед. Марко Михајловић

Војводе Степе 15
тел: 026/619-143, моб: 064/27-66-100
dr.vet.marko.mihajlovic@gmail.com
f VETERINARSKA AMBULANTA MIHAJLOVIĆ

ХИТНИ случајеви
од 0-24

AutoRendzer
-Ugradnja auspuha
"VLAJKOVIĆ"
sa garancijom do 36 meseci
Petrijevski put bb (Jasenak), Smederevo
026/4715-575, 063/250-058, e-mail: renger@krstarica.com

Ћутања Слободана Павловића

Естетичари су углавном сагласни око тога да вредновање уметничких остварења и питање њиховог квалитета не би требало доводити у зависност од онога што о аутору говоре биографски подаци. Али, уметничког дела не може бити без елемента личног и проживљеног, а у биографски миле спадају и сензибилитет, утисци, емоције, промишљања, који траже израз и оделотворење. И премда можемо посматрати дело, уживати у њему, инспирисати се њиме, а да при том будемо потпуно неинформисани у погледу животне историје ствараоца, не бисмо смели, колико год строги, искусни и извезбани били, порећи круг који увезује уметника, уметност и уметничко дело.

О фотографији као

виду захватања у истинско живљење ћутљиве, дубоке и дирљиве трагове, поруке и поуке оставио је упокојени Слободан Павловић. Језгро сећања на њега и ситуација илустративна за начин његовог дослуха са унутарњим исходиштима креативно-прозирућег бића везана је за отварање изложбе „Живот” у фотографијма добро знајој Омољници на којој су представљене црно-беле, већином „life” фотографије и портети, рађени у аналогној техници. Изрази лица, држања, мимика, осмеси, погледи, људи „усликани” у оквиру композиционих решења којима се наглашава егзистенцијално бреме-обједињени сетном а добротивом и разумевања пуном нотом указивали су на сраслост појавног и суштинског. Скромно и ненаметљиво, попут госта који не жели да ремети ништа у окупљању на коме се обрео, аутор фотографија стајао је по страни остављајући овековечене моменте да говоре. Након по-

мног разгледања фотографија које су премостиле тачке удаљене око четврт века, млади посетилац изложбе пришао је Слободану Павловићу и упитао га: „Знате ли шта се у међувремену дешавало са људима које сте фотографисали?” „Нажалост, не” – кратко и учтиво одговорио је Слободан. Са једне стране, одговор је био такав да је враћао на фотографије као на укадрирана профилисања животног искуства, као на изазов заустављања пажње, могућност учења, захтев отворености и усавршавања у читању виђеног; са друге стране, одисао је смирењем и отварао безобална пространства ћутања. Моћ која је кроз фотографију зазивала приче његових јунака и долазила је из океана ћутања у којима се Слободан истанчавао, неговао будност, правио ризницу успомена, глачао огледало самоосвешћености живота самог у објективу свог фотоапарата.

Управо је у имену

поменуте изложбе сабран Слободанов фотографски и трагалачки подстицај. „Life” фотографије, портрете, концертне фото-записе повезало је настојање да се испостави Истина која је више од документа, да се пронађе тачка склада између остављања човека да буде онакав какав јесте и суптилне могућности интимизирања. Враћање човека у припадност себи и свест о вечитој вредности, интригантности и значењском богатству његових животних манифестација еманирају као присуство врлине похрањене у фотографије Слободана Павловића. Постигнута психолошка рељефност и индивидуализованост ликова дају печат Слободановим делима; било да се ради о драматичној појави жене познијих година на прозору и њеном хипнотичком погледу, о тежини бивања „ухваћеној” у изразима лица озбиљних старина, спонтаности разговора, загрљају младог пара или врцавој енергији деце, дочараној за свевременост негде у Јагодини. „Пре него сам почео да изучавам зен, планине су биле планине и реке су биле реке... Када сам доживео просвећење, планине су опет биле планине а реке су биле реке” – речи су једног учитеља зена. Слично је са Слободановим условањима: чини се да се кроз фотографију пробијамо до суштаственијег, изворнијег опажања људског бића, да оно „излази на чистину”, кристалише се и конкретизује, добија на идентитету. Атмосфера усамљености, неретко заступљена на Слободановим фотографијама, чини их својеврсним визуелним штивом о Судбини, о сили која ваја човеков лик, полигоном знамења једног учења о бићу, о грађи од које је постојање саздано. Поштовање, туга у којој је човек сам, дубока и тиха хуманост испуњавају дискретно осветљену галерију очовеченог чувара призора.

Слободанов фотографски опус

пример је плодотворног споја образовања стеченог на техничком факултету и уметничког сензибилитета. Инжењер електротехнике и фотограф у њему су се узајамно подстицали, сарађивали, ослушкивали се међусобно, што је уродило сталним тражењем „праве мере” у распореду елемената у кадру, присуством ишчишћености у успостављању односа између фигуре човека и околних предмета, а да при томе атмосферичност буде очувана. Тако су, на пример, упечатљивост и сугестивност постижане управо непостављањем људске фигуре у средиште композиције, али на такав начин да личност буде доведена у средиште посматрачевог доживљаја. Смотрена композициона одмеравања очљива су у фази Павловићевог стваралаштва везаној за његове студенске дане у Јагодини, а задржала су се као добра навика, као манир, као поступање до кога долази по унутрашњој „подешености”, у зрелој доби када истражује могућности дигиталне технологије, али до минималног сведен у коришћењу палете ефеката понуђених у фотографским програмима.

Љубав према фотографији

не успевају да потисну тешки здравствени проблеми са којима се Слободан борио током већег дела свог живота, стоички, без роптања. Подносећи стање организма који је истраживао са једним, од

Одлазак њихој човека: Слободан Павловић на фотографији „Прелазак у Банай” Жељка Ђурића

Фотографија Слободана Павловића

оца донираним бубрегом, дисфункцију кука која му је страховито отежала кретање, а тиме и значајно ограничила у погледу могућности да реализује жељене кадрове, да у адекватном тренутку заузме одређену позицију, нарушеног имунитета, човек који никада није тражио много, који је пазио да нечим не оптерети своје ближње, а коме је толико тога ускраћено, тај савремени Јов, успевао је да са ентузијазмом и топлином обавља селекцију својих фотографија на којима је „хватао“ искре полетног света детињства, да у појавама свакодневице запази необичност, позив, загонетку, налазио је времена и воље да и друге активно подржи у настојањима и амбицијама на пољу фотографске уметности.

„Курје око”,

веб сајт чији је креатор, администратор и добри дух био Слободан Павловић, постао је посећено, динамично виртуелно састајалиште фотографа са простора бивше Југославије. „Курје око” било је прилика за промовисање ауторских радова, за размену искустава и узајамно коментарисање, својеврсно културно добро, пункт за неговање културе фотографије и охрабарење на путу брушења умећа, изналажења аутентичних стилских решења, истраживања могућности које се множе у контакту објектива са светом. Са Слободановим одласком тај ликовни забран губи своју срж, своје срце, свој кохезивни елемент и у њега продиру пипци нестајања.

Из космичког ћутања

помаља се споменик. То је међаш на путу Слободана Павловића, самотан и чист. Неугасле слике уписане у пространство тишине држе непрекидни помен. Са места где је отишао, са друге стране огледала, посматра их смиреног погледа Слободан.

Марко Цвејковић

svako dobro :) hemofarm.rs

Za korak bez bola

Hepathrombin gel i krema

- ublažava bolove, otroke i osećaj težine u nogama
- povećava čvrstinu i elastičnost venskih zidova i pomaže regeneraciju tkiva kod oboljenja vena
- deluje blagotvorno kod bolnih uganuća i podliva, upala tetiva i mišića.

Pre upotrebe pažljivo pročitati uputstvo, a za više informacija obratite se Vašem apotekaru ili lekaru.

svako dobro **Hemofarm**
član STADA grupe

МАГАЗИН
Медицина

Загонетачки мајстор

Тих, љовучен њородични човек, ѡријател свеске са квадрајинџима, добро зарезане ѡрафијине оловке и ѡмице, алајиа свих енијмајиа, велики зналац разних обласџи друшћивеној свезнања, чувар срѣској језика у речима које су својим ѡрајањем надахњивале и наџкриљавале многа времена и сѣвараоце у свейу ѡграничених енијмајских ликова....

Пише: Раде Јовановић

Све да је до њега и није било, са њим је у Смедерево ушла на велика врата. Наравно, реч је о енигматици и енигматском великану **Николи Маленовићу**.

Одавно није међу нама. Повукао се у неке нама непознате, вероватно мирније, недоступне и само претпоставкама омеђене сфере, да са божјих висина гледа и прати куда се креће смедеревска и српска енигматика, јер југословенска, она којој је он припадао, пропратила је судбину земље којој је и термилошки припадала, и једноставно нестала, престала да постоји. Али, корени земље као и њене енигматике остали су незабораван, незаобилазан и неизбрисив темељ, будући сећања на успешно паковање и слагање људског сазнања у квадратиће којима се цело човечанство бави. Озбиљно или у доколици по новинама, часописима и свим медијима. Енигматика.

Енигма

Великан југословенске енигматике Никола Маленовић, рођен је у Свилајнцу 26. маја 1931. године, а преминуо у Смедереву 10. јануара 1996. године. Радио је као књиговођа у Металуршком комбинату Смедерево, све до пензионисања.

Према *Лексикону српских енигмата*, прву загонетку објавио му је београдска *Енигма* 1957. године. Овај податак има посебан значај и због тога што је Никола Маленовић први свој рад објавио у години значајној за развој српске енигматике. Наиме, према запису у *Енигми* број 247 од 10. августа 1957. године у Београду је

Никола Маленовић (групи с десна) са члановима секције „Симон“ на ѡиварању енијмајске изложбе у смедеревској Гимназији, на Дан Рејублице 1976. године.

одржана оснивачка скупштина на којој је основан први енигматски клуб у Србији, под називом *Енигматски клуб*. Овај клуб је преузео издавање часописа *Енигма*, а Никола је те године у овом листу и започео своју богату енигматску каријеру.

Никола је највише састављао укрштенице, а касније када су се појавиле – и скандинавке, затим: ребусе, анаграме, разне врсте испуњаљки, аритмографе и загонетне адресе. Како је наведено у *Лексикону загонетача Југославије* (Стјепан Хорват, Бјеловар 1979), објавио је преко 1500 састава, а имајући у виду да је енигматске радове састављао и објављивао до краја живота, једноставним рачунањем долази се до податка да је извесно објавио око 3000 енигматских радова. Своје радове је публикувао у издањима Енигматског клуба „Београд“, бјеловарског Енигматског удружења *Чвор*, у чувеном загребачком *Вјесниковом квизу*, као и листовима *Политика*, *Политика експрес*, енигматском часописима *Еурека*, *Ребуси*, незаборавном часописима *Чик* и *Викенд*, али и потоњим енигматским листовима, сарајевском *Орбису* и *Политикином ХУПЕР-у*.

Мален

Готово пуне две деценије, из недеље у недељу, објављивао је укрштенице у смедеревском *Нашем гласу*, чиме је и поставио темеље квалитетне енигматике у нашем крају, трудећи се да у своје радове стави што више домаћих речи, мада је волео да користи и мало старије и помало заборављене изразе. Радове је објављивао и под псеудонимима *Ни-Ма* и *Мален*.

Био је један од врло цењених енигмата у тадашњој Југославији. Енигматика је за њега била велика љубав, у којој никада није тражио материјалне користи, залажући се за енигматски аматеризам.

Афирмисао се и као активан енигматски радник. Био је члан бјеловарског Енигматског удружења *Чвор* од 1971. године и од овог удружења је 1972. године добио титулу загонетачког мајстора.

Тих, скроман, највећи

Био је организатор и учесник на две енигматске изложбе у Смедереву 1976. и 1977. године и оснивач и дугогодишњи председник огранка „Симон“ у Смедереву који је радио у оквиру ЕК Београд. Сам огранак „Симон“ добио је име по Симону Рацковићу, филмском сниматељу и новинару, елитном енигмати из Београда, једном од десет највећих енигмата у историји на просторима некадашње Југославије, који је преминуо 1972. године и по коме су многе енигматске секције широм Југославије добиле име. У овоме је имао изузетну сарадњу у потоњим великим српским и југословенским енигматама, Смедеревцу Владимиру Шарићу и већ познатом енигмати Зрењанинцу Карлу Веребу, чијим је досељавањем у наш град смедеревска енигматика много добила на квалитету.

Сећам се Николиног брижног и колегијалног односа односа према нама, младим смедеревским енигматама, који се пре свега испољавао на пружању помоћи у састављању, како би наши радови добили на квалитету потребном за објављивање, уз давање савета које речи могу да се уврсте, пре свега у укрштене речи, јер тада још увек нису постојала, или су била у зачетку правила о томе како треба да изгледа и шта да садржи добра укрштеница – краљица загонетки.

Често је присуствовао сусретима југословенских енигмата у Винковцима, Ваљеву и другим градовима у којима су сусрети били организовани.

Никола Маленовић је био и остао највећи енигмата Смедерева. Тих, скроман и повучен човек, за кога, као у мисли нашег познатог енигмате и књижевника Радомира Мићуновића, сигурно може да се каже: „И сам човек је себи загонетка“.

Како су смедеревски аласи улагали у социјалистички сектор

Као и већина занатлија, и рибарски занатлији, као један од најстаријих, ради лакшег рада и организовања, још у претходном веку почиње да формира своје удружење, односно еснаф. Иначе, еснафи су се углавном оснивали у већим градовима, где је било више занатлија, а Смедерево на Дунаву имало је значајан број рибара. Али су они своју прву задругу добили много касније

Пише: Никола Тасић

Три године до мајсторског писма

У тадашњем времену рибарски занат се изучавао три године. Учило се код рибара-мајстора, а напредовало преко шегрта до калфе, а онда и до мајстора. Највећи број аласа свој рибарски занат учили су од родитеља; од прадеде, деде и, коначно, од оца. Такав начин еснафског удруживања, рада и живота трајао је дуго времена, да би након Првог светског рата дошло до оснивања и првих Рибарских задруга.

Након Другог светског рата Рибарске задруге се формирају на нешто бољи начин, тако да је у неким већим градовима, уз веће реке, дошло до оснивања и Рибарских предузећа. Државне власти су Рибарске задруге формирале са циљем да унапреде рибарство и дају стручну и материјалну помоћ новонасталим рибарима.

Улагање у социјалистички сектор

Аграрна реформа спроведена 1945. године дала је основу да се одабере нови модел Задруге и да се она сада зове Сељачка радна задруга (СРЗ). Тај авантуристички експеримент спроведен је на читавом простору Југославије, по узору на Совјетски модел колективизације. Иако је овај модел 1953. године напуштен, суштина задружне

политике остала је иста. Крајњи циљ јој је био „подруштвљавање пољопривреде“, а то је значило постепено прерастање ситне у крупну пољопривредну производњу. У том контексту стара набавно-продајна за-

друга промовисана је као нови тип задруге под називом „Општа пољопривредна задруга“ (ОПЗ). Оваквој задрузи била је намењена улога да сељацима, кроз различите облике сарадње, артикулисане у званичном моделу „социјалистичке реконструкције пољопривреде“, под називом – кооперација, преведе у „раднике“, који ће производити храну за одржавање стандарда урбане популације.

На тај начин сељаци су били онемогућени да се пословно организују кроз свој традиционални задружни систем, уз објашњење званичника који су креирали аграрну политику да „улагање средстава у

Приказивање бојатног улова рибе испред Рибарске радне задруге

Оснивачи Рибарске радне задруге у Смедереву

задружни сектор значи улагање у социјалистички сектор”.

Према подацима из 1956. године у Србији је било укупно 3156 пољопривредних задруга, од чега су 2486 Опште земљорадничке задруге, 505 Сељачке радне задруге, а 165 Специјализоване пољопривредне задруге.

Од тих 165 Специјализованих пољопривредних задруга било је 106 Сточарских, 29 Виноградарских, 21 Пчеларска, 11 Рибарских и 6 тако званих Осталих задруга.

Од Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду, а сходно тадашњем Закону о уређењу тржишта, донет је Правилник о Рибарским Задругама који је имао: Основне одредбе, Основне појмове и Завршне одредбе са више Чланова.

Смедеревска рибарска радна задруга

И тако је одмах након завршетка Другог Светског рата Народни Одбор Општине Смедерево донео је одлуку у оснивању Смедеревске рибарске радне задруге. Циљеви су били да се одмах упосли доста људи, како би се становништву обезбедило довољно квалитетне а јефтине хране. У Задругу су ушли сви они аласи-рибари који су се и иначе бавили рибарењем на Дунаву, Језави, Морави и другим већим водама, али и други људи који су себе видели као рибаре.

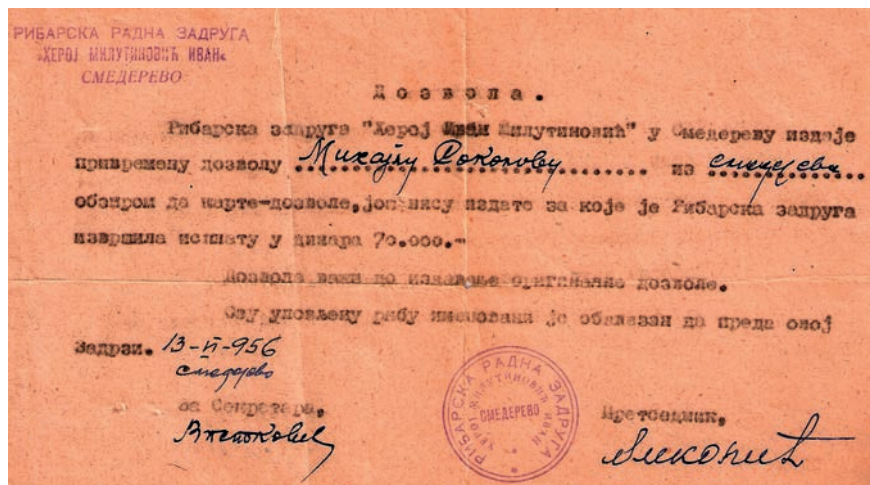
Развој новог друштва нужно је тражио нове организационе облике, те је тако дошло до самоуправног организовања људи у Задругу. Формирани су нови органи, помоћна тела, одбори и комисије. И Рибарска задруга је тако добила ново име које је у пуном називу гласило: Рибарска радна задруга „Херој Милутиновић Иван“ Смедерево.

То име је, можда, добила и због тога што је рибар Драгослав Тасић – Драга Цалион у својој мрежи пронашао тело пострадалог Народног хероја Ивана Милутиновића.

Задруга је најпре радила на основу Правила, која су касније прерасла у Статут; имала је Скупштину, Управни Одбор сачињен углавном од људи из Народног Одбора Општине, и Колективно управљање. Сваке године један рибар – један од једнаких – биран је за Председника. У задругу су радили и: књиговођа, благајник, контролор и заримачи улова, људи који су примали од аласа уловљену рибу.

У комшилуку код „Шојке“

Зграда Смедеревске рибарске радне задруге налазила се код данашњег Пристаништа, одмах до „Шојкине“ зграде у којој су данас Месна заједница „Доњи град“ и КУД „Смедерево“. Иначе, та зграда бр.15 била је под заштитом Државе Србије као споменик културе, али је, на жалост, остала незаштићена. Срушена је 1985. године. На њеном месту данас се налази нова четвороспратница.

Карта – Дозвола за рад

јој су данас Месна заједница „Доњи град“ и КУД „Смедерево“. Иначе, та зграда бр.15 била је под заштитом Државе Србије као споменик културе, али је, на жалост, остала незаштићена. Срушена је 1985. године. На њеном месту данас се налази нова четвороспратница.

У Задругу постојали су мали и велики кантар за мерење припремљеног улова. Свежа риба коју су аласи предавали одлагана је у шафоље. То су биле посуде од поцинкованог лима, облика неке превелике шерпе. У летњем периоду, за очување свежине рибе, користио се лед у „призмама“. Били су то четвртасти комади леда дугачки један метар са страницама 20x20 сантиметара.

Карта

На почетку прошлог века, када је дошло до организовања и великог риболова, професионални рибари су били подељени на *велике* и *мале*. Ови први су били

имућнији људи, радили су са великим алатима и не ретко се удрживали да би закупили велике водене површине и тако не-сметано ловили рибу. Ову другу групу малих аласа чинили су сиромашнији људи, који су се, пред рибарења, бавили и земљорадњом. И једни и други морали су од надлежних органа да купују дозволе за рад, за одређена подручја.

Регистровани, мали рибари су за свој несметани рад добијали дозволу, која се у рибарском жаргону звала – *карта*. У времену након Другог светског рата, због лошег материјалних стања будућих рибара, надлежни органи су издавали привремене и сталне дозволе

Нема алас три осмице

У раним шездесетим годинама наша, тада велика држава СФР Југославија, организовањем Првог Самита Несврстаних држава света, постала је једна од најцењенији и најпопуларнијих држава. У том периоду је дошло до велике изградње и индустријализације наше земље. Тих година, а и касније, имали смо повећање стопе привредног раста тако да смо могли стати уз раме једном Јапану који је важио за привредно напредну земљу. Изграђене су многе нове фабрике, нови комбинати, енергетска постројења, тако да је већи број људи нашао посао у тим деловима привреде, па је рибарство све више слабило.

У фабрикама су тада пропагиране такозване „три осмице“: осам сати радиш, осам сати имаш за слободне активности, осам сати спаваш и одмараш се. А то код риболова није било могуће. Риба не чека да буде уловљена, Дунав не мирује кад аласу затреба... Ту важе неки други закони.

И, како је рибарство слабило, што због тога јер су многи рибари остарили, а нови нису настајали, што због слабије организованости него код других занатлија, тек Рибарска радна задруга у Смедереву од 1965. године престаје са радом.

Тачније, престаје да постоји.

Припрема за конзервирање (чување) непродуктивне свеже рибе

stambeni objekat

oš dr Jovan Cvijić, Smederevo

vrtić Pčelica Smederevo

stambeni objekat

VELIKA UŠTEDA ENERGIJE ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE ŠIROKA PRIMENA EKONOMSKA ISPLATIVOST

Danone Solar izrađuje termo solarne kolektore po najnovijoj tehnologiji kao i prateću opremu, projektuje i izrađuje sve solarne instalacije, uvozi i distribuira solarne proizvode.

Gorička 72, 11300 Smederevo • Tel: +381 26 4631 300, Fax: +381 26 4627 043 • e-mail: office@danonesolar.co.rs
Kraljice Natalije 43, 11000 Beograd • tel: +381 63 20 44 77
www.danonesolar.co.rs

TK GEM je u 2012. godini u svojoj školi tenisa okupio još veći broj polaznika nego predhodne godine iz čijih redova je stasalo 20 takmičara koji klub i grad Smederevo predstavljaju širom Srbije na zvaničnim turnirima po kalendaru Teniskog Saveza Srbije. Postignuti su zapaženi rezultati koji su plod velikog zalaganja i želje za usavršavanjem svih takmičara tokom cele godine pod budnim okom svojih trenera i celokupnog rukovodstva kluba. Planovi kluba su podizanje nivoa kvaliteta igre i tehnike tenisa svih takmičara i članova kluba radi postizanja još boljih rezultata.

Detaljnije informacije o klubu možete pogledati na www.tkgem.rs

NEWPRESS
š t a m p a r i j a

Preciznost je naša briga!

www.newpress.co.rs

Олимпијци Смедерева

Олимпијске игре (Olympic Games, Jeux Olympiques, Olympische Spiele, Олимпијскије игри) одржавају се сваке четвртне године, према грчким узорима, и на њима учествују најбољи спортисти из читаве света. После прекида дугог петнаест векова, од укидања античких Олимпијских игара, заслугом француског барона Пјера де Кубертена основан је Међународни олимпијски комитет (CIO), а 1896. године одржане су у Атини прве Олимпијске игре модерног доба. Од 1960. године за особе са инвалидитетом организују се Параолимпијске игре које су јо значају у попуној изједначене са Олимпијским. Олимпијски комитет Србије основан је 1910. године, а две године касније наши спортисти – атлетичари Драгутин Томашевић и Душан Милошевић – такмичили су се на 5. Олимпијским играма које су одржане у Сиднеју. Краљевина Србија примљена је у CIO, а вођа наше делегације, касније генерал Светозар Ђукић, постао је члан Извршног одбора. Континенални учешћа српских атлетичара на ОИ очуван је до данас, а у Лондону се очекује освајање своје медаље. Спортисти Смедерева дали су свој допринос успесима такмичара из Србије, а међу њима има и носилаца медаља.

Пише: др Миодраг Д. Стојановић

Фудбалери – први олимпијци

Бранимир Поробић (1901-1952), рођен је Смедеревац. У саставу фудбалске репрезентације Краљевине Југославије наступио је на седмим ОИ које су 1920. године одржане у Анверсу (Белгија). Његов матични клуб био је БСК (Београдски спортски клуб) за који је поново заиграо по повратку из Француске где је играо током Првог светског рата. У Београдском лоптачком подsaveзу и Југословенском ногометном савезу био је више година секретар и потпредседник. Дипломирао је на београдском Правном факултету и радио у војном судству.

Милорад Арсенијевић – Микица Балерина (1906-1987) рођен је у Смедереву, а 1921. године породица се пресељава у Шабац. За БСК је у периоду од 1925. до 1938. године одиграо 483. утакмице, а за репре-

зентацију 25. Најважнији наступи били су на деветим ОИ у Амстердаму (Холандија) 1928. и две године касније на Првом светском првенству у Монтевидеу (Уругвај). Од 1948. до 1952. године био је савезни селектор фудбалске репрезентације Југославије која је на Олимпијским играма у Лондону и Хелсинкију освојила сребрне медаље. Арсенијевић је, као један од најбољих студената, завршио Електротехнички факултет у Београду, а од 1962. године био је ванредни професор на Саобраћајном факултету.

Зоран Стокић (1936) почео је да игра фудбал у родном Смедереву, а његов талент тренери су врло брзо уочили. Недостатак слуха и говора није му сметао да постиже врхунске резултате. Из Смедерева прелази у београдски ФК „Полет“ и постаје стандардни репрезентативац глувонемих фудбалера. У

тој конкуренцији играо је на три ОИ: у Милану 1957, у Хелсинкију 1961. и у Вашингтону 1965. године, и освојио три златне медаље. Стокић је професионално радио штампарске послове, сада је пензионер и са супругом живи у својој кући на Царини.

Најбројнији веслачи

Учешћем на ОИ веслачи Смедерева су свој високи квалитет доказали у дужем периоду, јер су чак шесторица били олимпијци! Родоначелник олимпијца био је **Драгутин Петровећки** (скиф) који је веслао на четрнаестим ОИ у Лондону 1948. године. У годинама пре и после ОИ био је најбољи скифиста у тадашњој држави.

Божидар Ђорђевић и Владимир Крстић, млади Смедеревци, веслали су у четверцу са кормиларом на двадесет другим ОИ у Москви 1980. године и заузели једнаесто место. Годину дана пре тога веслали су на Светском првенству на Бледу (Словенија) и добрим пласманом изборили учешће на ОИ. На Светском првенству за јуниоре које је одржано у финском граду Тампереу, Ђорђевић и Крстић били су седми. По престанку активног бављења веслањем Божидар Ђорђевић, по струци доктор медицинских наука, био је у свом матичном клубу најпре тренер а затим и председник све до своје преране смрти.

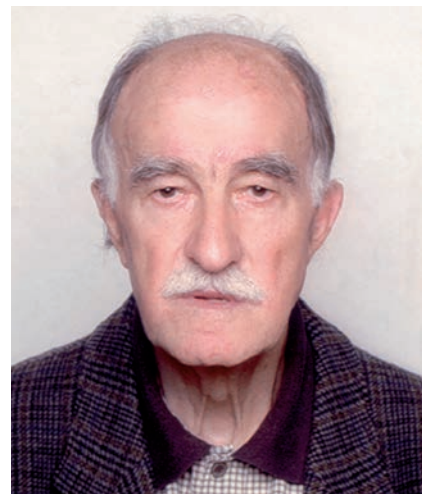
На двадесет седмим ОИ које су 2000. године одржане у Сиднеју (Аустралија) учествовала су тројица Смедереваца – веслачи **Горан Недељковић и Слободан Бобан Ранковић**, а са њима и тренер олимпијског тима Дејан Гуслов. Освајањем другог од укупно 8 места у „малом“ финалу остварен је велики успех. Недељковић је у наредне четири године остваривао резултате који су му, заједно са тренером Гусловом, омогућили учешће на следећим ОИ у Атини, и седмо место у четверцу. Из богате ризнице освојених трофеја издвојили смо само неке Недељковићеве резултате. На светским првенствима: Пловдив 1999. прво место (јуниори),

Бранимир Поробић

Милорад Арсенијевић – Микица Балерина

Зоран Стокић

Дражутић Пећировачки

Олимпијци 1980: Божидар Ђорђевић и Владимир Крстић (десно и трећи с десна)

Божидар Ђорђевић, Миодраг Вукашиновић (председник Веслачког клуба) и Дејан Гуслов

Слободан Бобан Ранковић

Линц (Аустрија) 2001. прво место, Литванија 2003. треће место, Ђенова 2002. треће место (двојац), Отенсхајм (Немачка) треће место (сениорски двојац). Са Европског првенства у Познању (Пољска) донео је сребро, а са истим одличјем следеће године вратио се из Грчке.

Слободан Ранковић је, такође, учествовао на светским првенствима. У Глазгову (Шкотска) 1996. постао је вицешампион (млађи сениори – четварац), а у Хазенвинкелу (Немачка 1997. осваја друго место (скиф). Дејан Гуслов, некада успешан смедеревски веслач, од 1989. године је тренер у свом матичном клубу, а од 1994. државни селектор јуниорске репрезентације.

Медитеранским играма, а у Будимпешети је 1985. постао и првак Европе. Као професионалац боксовао је 17 мечева и постигао 14 победа. Победом над Аргентинцем Естебаном Сикурељом у Смедереву 1995. године постао је интерконтинентални првак света. Две године касније у Београду је савладао Шпанца Фернандеза Паломина и потврдио претходну титулу.

Горан Недељковић

Белка и Биња

Боксери **Светомир Белић** и **Љубиша Симић** познатији су Смедеревцима по својим надимцима – **Белка** и **Биња**. И они су наши суграђани олимпијци. Белић је боксовао на двадесетим ОИ у Минхену 1972. године, а Симић у Лос Анђелесу 1984. и четири године касније у Сеулу (Јужна Кореја).

Постигнути резултати у боксу сврставају Белку у сам врх српских спортиста. Са Европског првенства у Мадриду 1971. године донео је сребрну медаљу, са Медитеранских игара у Алжиру 1975. златну, а са првенства Балкана три златне медаље. Првак Југославије био је шест пута, и у том периоду (1970-1976) освојио је све домаће трофеје: Златна рукавица 1970, Београдски победник 1970. и 1973, и Златни гонг 1971. године.

Биња је девет пута био првак Југославије, три пута најбољи на Балкану, једном на

Златна Ема

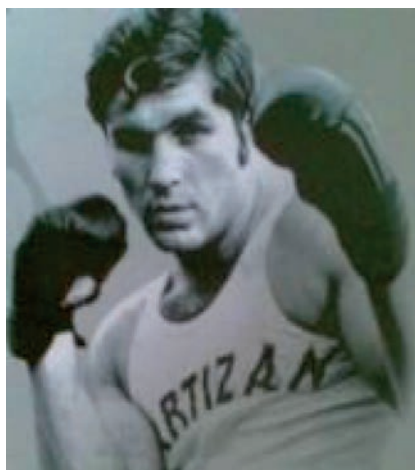
Емилија Ерчић, удата Шилијевић, била је пивот рукометне репрезентације Југославије која је на двадесет трећим ОИ у Лос Анђелесу 1984. године освојила златну медаљу. У свет рукомета Ема је кренула из дворишта ОШ „Доситеј Обрадовић“ на Царини, да би преко РК „Раднички“ из Београда стигла до најбољих светских екипа „Хипобанка“ (Беч) и „Линцелинде“ (Немачка). У репрезентативном дресу је наступила 70 пута, дала 125 голова, и освојила је треће место на Светском првенству. Освојила је и два европска клубска првенства, три Купа и шест домаћих титула.

Судија - олимпијца

Међународни рукометни судија **Милан Митровић** упознао је рукомет у дворишту смедеревске Гимназије давне 1954. године. Заиграо је за своју школу, а 1958. и за РК

Љубиша Симић Биња

Светомир Бељић Белка

Емилија Ема Ерчић

Милан Митровић

Јовица Цветковић

Милан Тодоровић

„Будућност“, први рукометни клуб у Подунављу. Одласком на студије у Београд приступио РК „Херој“, али се убрзо опредељује за судијски позив. Брзо напредује, добија међународну категорију и води утакмице највишег ранга. На двадесет трећим ОИ у Лос Анђелесу судио је утакмице на рукометном турниру. Од бројних такмичења издвојили смо она највишег ранга на којима је био делилац правде: Светско првенство за омладинце 1985, „Б“ светско првенство на жене у Данској 1981, „Б“ светско првенство за мушкарце 1983. у Холандији, Медитеранске игре 1979. у Сплиту, Балканско првенство, Куп Карпата, Куп Шпаније, Трофеј Италије, Трофеј Јапана, Четворобој нација... Тачку на блиставу судијску каријеру Митровић је ставио 21. јуна 1988. године у (тада) Западној Немачкој када је са колегом Миланом Валчићем водио ревијалну утакмицу између селекције света и домаћина, а на опрштају Вундерлиха, тада најбољег светског играча.

Бронза за Цветковића

Од 1984. године натурализовани Смедеревац, **Јовица Цветковић** је у својству помоћног тренера одбојкашке репрезентације Југославије носио бронзану медаљу освојену на двадесет шестим ОИ у Атланти (САД) 1996. године. Игранка каријера била му је ве-

ома успешна јер је, играјући за београдски „Партизан“, у периоду од 1976. до 1984. године 46 пута понео дрес са државним грбом. Две сезоне играо је за ОК „Смедерево“, а од 1990. до 1995. био је и тренер. На Универзијади у Јапану 1995. године био је тренер студентске одбојкашке репрезентације Југославије, а наредних пет година помоћник Зорана Гајића у раду са најбољом селекцијом. У Иран одлази 2007. године, преузима кадетску репрезентацију и на Светском првенству у Мексику осваја прво место.

Смедеревци на параолимпијским играма

У Параолимпијској стрељачкој репрезентацији Југославије на играма које су 1996. одржане у Атланти (САД) наступили су и наши суграђани **Данијела Младеновић** и **Слободан Николић**. Њих двоје су се такмичили у гађању из стандардне ваздушне пушке и МК пиштоља, а њихов тренер је био такође Смедеревац, **Милан Тодоровић**. Он је био тренер и **Ружице Алексов** из Алексинца која је у гађању из пиштоља освојила златну медаљу. Најбоља смедеревска спортисткиња у овој конкуренцији свакако је **Јелена Пантовић**. Иако је и ове, као и пре четири године за Параолимпијске игре у Пекингу, испунила олимпијску норму, због

Данијела Младеновић и Слободан Николић

ограничених квота није ушла у састав националног тима. Надамо се да ће се већ у Бразилу и она уписати међу смедеревске Олимпијце.

Хумореска

Реплика

Скупштина је деловала некако отмено. Уредна и скупа одећа, скупи парфеми, скупи посланици... Један од њих је учтиво затражио реплику. Председник му је још учтивije понудио микрофон.

– Поштовани председниче скупштине, поштована господо министри, поштоване колеге посланици, даме и господа, домаће васпитање и образовање ми не дозвољавају да улазим у даљи дијалог са поштованим колегом послаником, а и зарад цивилизоване атмосфере и угледа овог часног дома, реплицираћу поштованом колеги врло кратко: А ја теби и мајку и сестру!

Драиуиин Карло Минић

Афоризми

- Тарзан је србин.
Одало га је што је био го и бос.

Душан Пуача

- Контејнери су као робне куће. Све на једном месту.
- Тактички заварам глад.
Кад немам шта да једем започињем штрајк глађу.

Владица Миленковић

- Све ми се згадило осим политике! Верујем још само политичарима, викао је док су му навлачили лудачку кошуљу.
- Бити политичар није занимање већ дијагноза.

Зоран Ранкић

- Прво немаш с ким, затим немаш где, потом немаш кад и на крају немаш чиме.

Александар Чоџирић

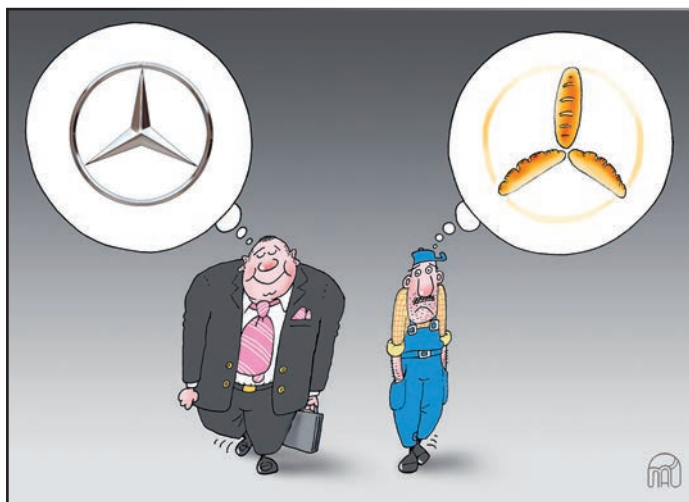
- Син ми је хомосексуалац, ћерка се дрогира, жена има љубавника... Моја породица је већ у Европи!
- Омиљено црногорско оружје – руководилац великог калибра.

Раде Ђерковић

- Запалили смо комшији кућу, али су ватрогасци брзо дошли, тако да ни његова није горела до зоре.

- Ни сам не знам шта да радим : Да ли да одмах уђем у НАТО, или да их још мало зезам?

Ранко Гузина

Слободан Срдић

- Неки научници тврде да су Срби и Хрвати један народ. Само не кажу који!
- Судећи по нашим владикама, свети Јован је крстио Исуса у Ђакузију.

Драиуиин Карло Минић

- Телевизију не гледам, али претплату редовно плаћам.
Од два зла изабрао сам мање.

Бојан Љубеновић

Пискавци

Многи Смедеревац дугог сећања у својим успоменама ће пронаћи слику летњег неба над Тврђавом окићеног немирним јатом малих црних птица. И чуће поново њихово њихово пискање због ког их и зове – **пискавци**! Они који Смедеревци нису, али и понеки који јесу, насмејаће се том смешном имену и рећи да су то само ласте. А нису ни пискавци иако пиште уместо да цвркућу, нису ни ласте иако личе на први поглед, већ – **чиопе**. Тачније **црне чиопе**. Учени људи ће рећи да су то, заправо, птице из реда *Apodiformes*, а учени к'о учени, тим су их именом крстили на грчком језику на коме *απους* значи – **без ногу**. Иако чиопе имају ноге, додуше кратке, а и стопала су им мала те због тога не могу да ходају нити брзо да побегну грабљивицама. Судбина им је тако одредила да цео живот проведу летећи. У ваздуху се хране, у ваздуху се паре, у ваздуху воду пију и купају се тако што захвате воду па је распрше и потом кроз ту „кишу“ пролећу. У ваздуху и спавају. Није прецизно измерено, али се процењује да током једне године чиопа прелети око двеста хиљада километара!

Гнезда граде у шупљинама стена или зидова, у пукотинама зграда, вентилацијским отворима, под крововима, у свим скривеним шупљинама па не чуди да су у нашој Тврђави направиле своју „државу“. Гнезда, дакле, граде, али само да би у њима излегле младе.

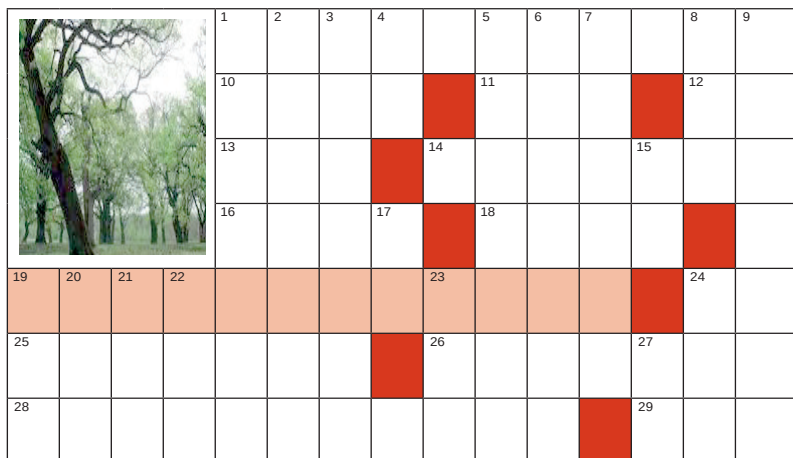
Ове птице настањују све континенте и многа острва, једино их нема на далеком северу и у пустињама. Селице су. Из предела

са умереном климом селе се у тропе да би презимиле. Но, и ту су по нечему посебне: чиопе су селице које последње напуштају своја гнезда, а прве се у њих враћају, већ почетком маја. Оне које одоцне да крену на пут зиму ће преживети падањем у торпор, стање слично хибернацији. Благословено је Смедерево са својим чиопама јер се оне хране летећим инсектима, па су многим комарцима главе дошле. Само једна чиопа дневно ће уловити и до 3000 инсеката. И дуговеке су. Забележено је да су неки примерци живели и двадесет година! И верне су. Парови живе заједно буквално док их смрт не растави.

Ј.И.Т.

Наградне укрштене речи

ВОДОРАВНО: 1. Прастановник Палестине, 10. Латинско име Одисеја, Уликс, 11. Птица грабљивица из породице орлова, 12. Ауто-ознака Сенте, 13. Река у Француској, 14. Дружити се, одржавати везе, 16. Француски романијер, Луј, 18. Турско мушко име, 19. Природни споменик ботаничког карактера храста лужњака у близини Смедерева, 24. Атлетски клуб (скр.), 25. Глинени народни дувачки инструмент, 26. Земљорадница, 28. Члан ротари-клуба (мн.), 29. Статуа.

УСПРАВНО: 1. Предмет успомена, 2. Германско племе из III века, првобитна постојбина на Лаби, 3. Место у Србији, код Краљева, 4. Шампион, 5. Направа у облику издубљене лопатике којом се плуска вода из чамца, пуљарка, шешула, 6. Гурнути, 7. Алтова јагода, 8. Острво у Јадранском мору, 9. До последње капи, до дна и без предаха, надушак, 15. Символ иридијума, 17. Неквалификовани (скр.), 19. Сокак, 20. Погодбена свеза, 21. Део цвета, латица, 22. Штављена овчја кожа, 23. Међународна ознака Ирана, 24. Новозеландско дрво за бродоградњу, 27. Рукометни клуб (скр.).

Два читаоца која тачно реше укрштеницу добиће пригодне поклоне. Имена добитника објавићемо у следећем броју

Наградни купон

Решење.....

Име и презиме

Адреса.....

Телефон.....

Купон са решењем укрштенице послати на адресу:

NEWPRESS, Лукијана Мушицког 131, 11300 Смедерево

Аутор: Раде Јовановић

Награда је књига песама **Смедерево** смедеревског песника Горана Ђорђевића

ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ

за Ваше добро!

NEWPRESS

š t a m p a r i j a

Preciznost je naša briga!

NEWPRESS

Lukijana Mušickog 131 | 11300 Smederevo
Tel. +381 26 642 910 | Fax +381 26 642 911 | E-mail: info@newpress.co.rs
www.newpress.co.rs